50. GODIŠNJICA

POVRATKA DOMINIKANACA U ZAGREB

1944P

Izdaje: Dominikanski samostan, Zagreb

Odgovara: o. Anđelko Fazinić, Zagreb, Kontakova 1

Tisak: Novinsko izdavačka i štamparska radna organizacija Varaždin

U SPOMEN

50. GODIŠNJICE

POVRATKA DOMINIKANACA

U ZAGREB

1927 — 1977

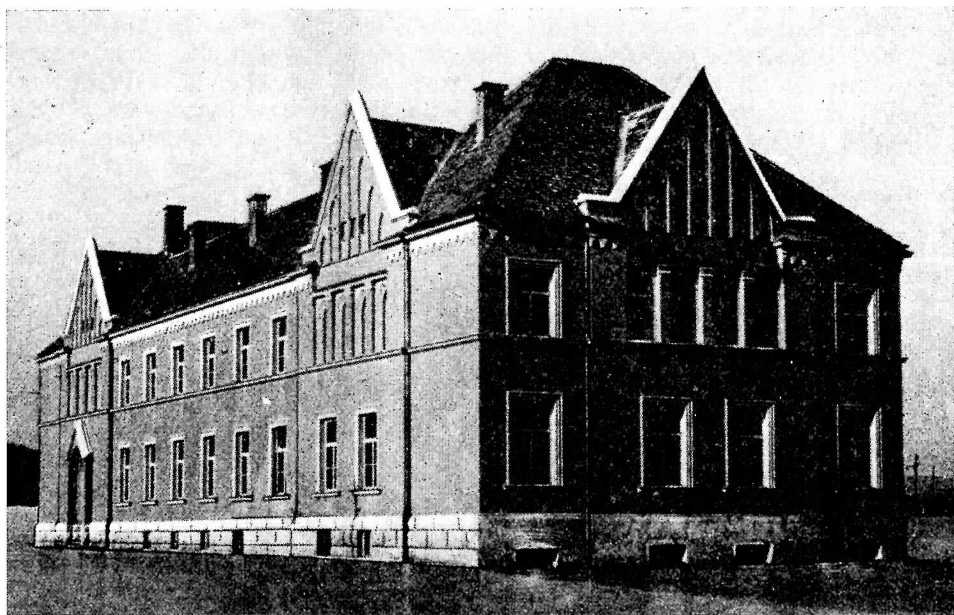
50. godišnjica postojanja jednog samostana nije naročito veliko vremensko razdoblje pa zato ni neki osobiti jubilej. Ipak vrijedno je i to razdoblje zabilježiti, a u prvom redu zahvaliti Gospodinu za sve što nam je učinio. Zahvalnost je i preporuka. Registrirati život i rad jedne redovničke zajednice kroz 50 godina korisno je s povijesnog gledišta. U našoj dominikanskoj provinciji ima još nekoliko živih članova koji su svjedoci tog života i rada, koji mogu reći nešto više nego sami arhivski dokumenti. Zato smatramo i svojom dužnošću da ta sjećanja pobilježimo i ostavimo kao neki dokumenat svojoj subraći i onima koji će nas i njih naslijediti na ovom području. Oni će nam sigurno za to biti zahvalni. Oni će to osjećati kao svoju baštinu i ponosit će se ovim dobrom što su njihova braća prije njih učinila i ugradila u povijest ovog samostana. Vjerujemo da će učinjeno dobro biti njima i poticaj da dalje grade nadograđujući na djelu predšasnika u duhu kontinuiteta onoga što je bitno u našem dominikanskom životu i radu.

Ovih 50 godina života i rada ima ipak neko posebno značenje zato što osnutak dominikanskog samostana u Zagrebu nije bio dolazak dominikanaca u Zagreb, već njihov povratak, makar i poslije 300 godina. Ali nikada dominikanci nisu zaboravili Zagreb, Vlašku ulicu s crkvom sv. Martina, Gornji grad s crkvom sv. Katarine i svog subrata Augustina Kažotića, zagrebačkog biskupa.

U ovoj kratkoj povijesti od pola stoljeća bilo je mnogo radosti u blagoslovljenom radu i plodovima, ali je bilo i teških iskušenja, među kojima strši rušenje samostana 22. veljače 1944. godine i smrt osmorice redovnika te pokušaj da nam se oduzme i to što nam je ostalo. Sve se je podnijelo duhom prihvaćanja odluka Providnosti. I zato nas je Svevišnji nagradio: obnovili smo porušeni dio samostana, sagradili još jedno krilo i podigli crkvu o kojoj se je nekad samo sanjalo, svetište Majke Božje sv. krunice, a sada postavili i njezin kip. Za sve to neka je hvala Bogu! Ali neka se to zna!

S tom nakanom izdajemo ovu skromnu spomenicu, pa neka kao takova bude i primljena.

o. Anđelko Fazinić
prior

Dominikanski samostan u Zagrebu prije 50 godina

IZVJEŠTAJ O PROSLAVI

28. rujna započeli smo trodnevlje molitvom sv. krunice u 18.30 s. Krunicu je predmolio župnik s razmatranjima iz Pradelove knjižice »Krunica«. U 19 sati započela je sv. Misa, koju je služio o. provincijal u koncelebraciji sedmorice svećenika naše zajednice. Misa je bila recitirana s odgovarajućim pjesmama preko Mise. Poslije Mise prior je održao predavanje o razvoju i djelatnosti samostana do otvaranja župe. Nakon toga uslijedio je koncert na orguljama, koji je izvela orguljašica naše crkve č. s. Mira Kobencl. Na programu su bile slijedeće točke:

J. S. Bach: Preludij u d-molu
J. Nicolas Lemmens: »Ulazna« u C duru — Maestoso
Eduardo Torres: »Graduale« a mol — Andante giusto
Licinio Refice: Uspavanka Malom Isusu — Molto tranquillo
J. S. Bach: Završni kor iz »Muka po Mateju«
Don Paul Benoit: Svečani ulaz na koral »Ressurexi« — Maestoso
J. Lemmens: Fanfare, D dur, Allegro maestoso
N. Dupont: »March«, G dur, Allegro maestoso.

Posjet vjernika prvog dana trodnevlja bio je dobar.

Drugi dan trodnevlja započeo je kao i prethodnji u 18.30 krunicom. U 19 sati bila je koncelebrirana Misa, koju je predvodio o. provincijal. Poslije Mise održao je predavanje župnik o. Ljudevit Jeđud. Govorio je o razvoju i djelatnosti samostana od otvaranja župe do danas. Nakon toga održan je vokalni koncert župnog zbora gospođa i dječjeg zbora pod vodstvom č. s. Mire. Na programu su bile slijedeće točke:

O. Rajmund Kupareo: Ako Gospod ne zida kuću — pjeva župni zbor
Dom. Pothier: Sva si lijepa — pjeva dječji zbor
O. R. Kupareo: Blažena Majko — pjeva župni zbor
D. Mendelsohn: Ave Maria — pjeva dječji zbor
Fr. Englhardt: Dajte mi sladak pjev — pjeva župni zbor
Novak: Kraljice neba, raduj se! — pjeva župni zbor
Obersteiner - Sokol: Sav raj te slavi, Kraljice — pjeva župni zbor
O. Anđelko Fazinić: Zvijezdo sjajna — pjeva dječji zbor
O. Jordan Kuničić: Večernji Ave — pjeva župni zbor
O. A. Fazinić: Blagoslovljen si, Gospodine — pjeva župni zbor.

Poslije koncerta pjevačice su bile počašćene u društvenim prostorijama samostana.

Treći dan trodnevlja bili smo obradovani dolaskom gosp. nadbiskupa Franje Kuharića. U 19 sati svečano smo s njime ušli u crkvu, a onda je kod oltara nadbiskupa pozdravio prior i u pozdravnom govoru zamolio ga da blagoslovi novopostavljeni kip Kraljice svete krunice. Nadbiskup je obavio blagoslov, a nakon toga započeo svetu Misu u koncelebraciji 12 svećenika naše zajednice i gosp. biskupa Celestina Bezmalinovića. Nadbiskup je preko Mise održao propovijed o štovanju Majke Božje.

Poslije Mise održao je Collegium pro musica sacra svoj koncert sa slijedećim programom:

Antifona s otoka Krka »Zdravstvuj, Carice nebeska« — »Gospođa si milostivna« — obradio Ivan Kokot,
Lovro Županović: Šibenska molitva,
Jacques Painsible: Sonata za flautu, obou i orgulje,
Stanko Šimunić: Pri kamenitih vratih - mezosopran solo i orgulje,
Domenico Cimarosa: Gloria Patri et Filio - sopran, oboa i orgulje,
Miroslav Magdalenić: Romarska.

Posjet vjernika bio je vrlo dobar.

Pjevače smo počastili zakuskom u društvenim prostorijama, a gosp. nadbiskup je bio s nama na večeri, gdje ga je pozdravio provincijal.

1. listopada — Blagdan Ružarice

Dan je svanuo kišovit, ali se je kasnije vrijeme popravilo te je naša crkva u 10 sati bila prepuna vjernika. Došli su hodočasnici iz susjednih župa i iz Novske.

Misu je predvodio gosp. biskup Celestin Bezmalinović, a s njime je koncelebriralo 11 svećenika, od toga 9 naših redovnika i 2 vanjska svećenika, vel. don Josip Brešković i župnik iz Novske. Prije Mise gosp. biskupa je pozdravio župnik o. Ljudevit Jeđud, a onda je slijedila svečana Misa. Poslije Evanđelja biskup je održao propovijed o Dominikanskom redu i pobožnosti svete krunice. Mnoštvo vjernika je pristupilo svetoj Pričesti.

U 12 sati molila se je Molbenica, prije koje je župnik uputio vjernicima nekoliko riječi. I ova pobožnost je obavljena uz veliko sudjelovanje vjernika.

Kod stola u 13. s. okupili su se svećenici župnici istočnog dijela Zagreba, naši prijatelji i dobročinitelji, koji su redoviti naši gosti prigodom blagdana Ružarice, no povodom 50. obljetnice pozvali smo dr. Petra Marendića iz Rijeke i dr. Emila Pallua iz Zagreba, koji su prije 50 godina prisustvovali otvoru samostana i posluživali goste kod stola. Pozvali smo i neke naše suradnike od početka djelovanja samostana. Kod ručka je prior pozdravio gosp. biskupa i ostale goste, a ručak je protekao u radosnom raspoloženju. Preko ručka govorili su dr. Petar Marendić, Zdenka Lechner i dr. Drago Modrušan.

Primili smo i nekoliko pozdravnih pisama i brzojava od naših samostana, naših Sestara i prijatelja. Posebno smo se obradovali brzojavu o. Alfonsa Eterovića. Njega je u svojem govoru istaknuo dr. Drago Madrušan i predložio da mu se pošalje zahvalno pismo, što je prior i učinio.

JUBILARNO PROŠTENJE

KRALJICE SV. KRUNICE

Proslava 50. obljetnice ponovnog osnivanja dominikanskog samostana i Svetišta Kraljice sv. krunice u Zagrebu, Maksimir, Kontakova 1.

TRODNEVLJE

Četvrtak, 28. rujna u 18,30 sati:

— Molitva krunice
— Misa
— Predavanje: Razvoj i djelatnost samostana od osnutka do otvaranja župe — o. Anđelko Fazinić, prior
— Koncert na orguljama

Petak, 29. rujna u 18,30 sati:

— Molitva krunice
— Misa
— Predavanje: Razvoj i djelatnost samostana od otvaranja župe do danas — o. Ljudevit Jeđud, župnik
— Koncert župskog zbora

Subota, 30. rujna u 18,30 sati:

— Molitva krunice
— **Blagoslov kipa** Kraljice sv. krunice
— Misa koju predvodi **msgr. Franjo Kuharić**, nadbiskup zagrebački
— Koncert: Collegium pro musica sacra

BLAGDAN KRALJICE SV. KRUNICE

1. listopada 1978.

RED BOGOSLUŽJA:

6,30 s. Molitva radosnih otajstava krunice
7,00 s. Recitirana Misa
9,00 s. Đačka Misa
10,00 s. SVEČANA MISA koju predvodi **msgr. Celestin Bezmalinović**, dominikanac, hvarski biskup
12,00 s. M O L B E N I C A
16,00 s. Molitva žalosnih otajstava krunice i blagoslov za hodočasnike
18,30 s. Molitva slavnih otajstava krunice
19,00 s. Večernja Misa

Prigoda za Sv. Ispovijed od 6,30 s. do 12 s.
Do Svetišta voze tramvaji broj 9 i 10 (Borongaj)

KRALJICE PRESVETE KRUNICE, MOLI ZA NAS!
ŠTITI DOBROČINITELJE TVOJEG
HRVATSKOG SVETIŠTA U ZAGREBU
(Tekst s našeg zvona od 1937)

Pozivamo vas da sudjelujete

D O M I N I K A N C I

RAZVOJ I DJELATNOST SAMOSTANA OD OSNUTKA DO OTVARANJA ŽUPE

Navršilo se 50 godina kako su se dominikanci vratili u Zagreb, pa povodom postavljanja kipa Kraljice sv. krunice u ovom svetištu želimo skromno proslaviti taj jubilej kraćim prikazom zbivanja i djelovanja ovog samostana.

Dominikanci u Hrvatskoj

Prema nekim povjesničarima dominikanci se nalaze u Hrvatskoj već od g. 1217. Na drugom sveopćem zboru Reda u Bolonji 1221. osnovana je hrvatsko-ugarska provincija, kojoj je pripadala Slavonija i Dalmacija. Prema jednom dokumentu dominikanci su došli u Zagreb g. 1223., dakle, brzo nakon osnutka Reda. Najprije su imali svoj samostan u Vlaškoj ulici, ali su kasnije, u XV. stoljeću, zbog turskih provala prešli u Gornji Grad kod crkve sv. Katarine. Potkraj XVI. stoljeća iz nepoznatih nam razloga napustili su Zagreb i samostane u sjevernoj Hrvatskoj. Tako u ovim stranama nije bilo dominikanskih samostana oko 300 godina. Samostani su se najbolje održali u primorskoj Dalmaciji, odakle su dominikanci polazili propovijedati i po ostalim krajevima našega naroda.

Povratak u Zagreb

Jače afirmiranje Zagreba kao kulturnog, političkog i crkvenog hrvatskog centra te intelektualno spremanje mladih dominikanskih redovnika na sveučilištima u Rimu i Fribourgu potaklo je u našoj Provinciji misao da se vratimo u Zagreb. Ona je brzo sazrela, ali trebalo je savladati mnoge poteškoće materijalne naravi. Nadbiskup Bauer, koji se je i te kako obradovao dolasku dominikanaca u njegov Zagreb i Nadbiskupiju, rado je darovao zemljište za samostan, a tadašnji general Reda o. Ljudevit Theissling pružio je izdašnu novčanu pomoć za zidanje samostana. Uz njegovu pomoć i drugih dobročinitelja započeta je gradnja samostana 16. srpnja 1925. godine na blagdan Karmelske Gospe prema nacrtima ing. Senka i arhitekta Kuličeka. U ugaoni kamen pohranjena je pergamena sa slijedećim tekstom:

U ime Isusa Krista. Amen. Pod sretnim vladanjem sv. Oca Pape Pija XI., a za biskupovanja preuzvišenog Dr. Ante Bauera, nadbiskupa zagrebačkog i provincijala prečasnog o. Anđelka Orlandini bi dana 16. srpnja 1925. posvećen i postavljen na sveviišnju slavu Božju i Majke Božje prvi kamen samostana otaca Dominikanaca u Zagrebu, koji se nakon stoljeća povraćaju u Hrvatsku, da nastave svoj apostolski rad. Ovaj samostan će biti posvećen Kraljici Presvetog Rozarija. U Zagrebu, na dan Majke Božje Karmela, 16. VII. 1925. Potpisani: fr. Anđelko Orlandini, Dr. Farkaš, Ing. Senk i drug, vlč. Eugenij Kornfeind, kapelan sestara maloga Isusa, Dr. fr. Bone Burić, provincijal konventualaca, o. Josip Milošević, Dr Ćutić i gospođa — pa i neka druga gospoda.

Blagoslov temeljnog kamena obavio je provincijal konventualaca.

Već početkom god. 1927. samostan je bio toliko izgrađen da su se u njemu mogli nastaniti provincijal o. Anđelko Orlandini, o. Alfons Eterović i brat Ćeslav Hoblaj, a nešto kasnije i o. Vinko Bodlović.

Samostan je bio svečano otvoren 8. svibnja 1927. god. na dan Pompejske Gospe. Zagrebačka javnost je bila obaviještena i pozvana na tu proslavu skromnim proglasom veličine 20x12 cm. Evo teksta:

Otvaranje dominikanskog samostana. U nedjelju u pola deset sati prije podne obavit će se posvećenje kapele u novootvorenom samostanu OO. Dominikanaca u Maksimiru (iza Haškova igrališta). Posvetu kapele obavit će sam preuz. g. nadbiskup dr. Ante Bauer, koji će i čitati tihu sv. misu. Iza toga bit će posveta i nove dominikanske kuće, koja od toga dana postaje samostan.

U pola 11 sati bit će druga tiha sv. misa, preko koje će se moliti sv. krunica, a točno u 12 sati molit će se Molbenica Majci Božjoj Pompejskoj.

U novoj kapeli nad oltarom se nalazi kopija divne klasične slike talijanskog slikara Sassoferrata, koju je izradio pok. dominikanski slikar o. Vinko Draganja.

U pola 8 sati na večer obavit će se u novoposvećenoj kapeli svibanjska pobožnost uz blagoslov s Presvetim.

Samostan se nalazi unutar željezničarske kolonije u Maksimiru. Prilaz oko Haškovog igrališta.

Pozivaju se katolici grada Zagreba, da u što većem broju prisustvuju ovom rijetkom obredu i velikoj svečanosti.

Proslavi su prisustvovali predstavnici vanjskog i redovničkog klera, političkih, građanskih i vojnih vlasti, katoličkih organizacija te veliki broj vjernika. U njihovoj prisutnosti te članova zajednice i gostiju dominikanaca iz drugih samostana nadbiskup je blagoslovio kapelu i samostan. Samostanska zgrada se je protezala uz Kontakovu ulicu i imala je dva krila, jedno sa sjeverne strane, a drugo s južne, svako 15 m. dužine. U prizemlju sjevernog krila bila je kapela s oltarom i slikom Majke Božje presv. krunice. Preko mise gosp. nadbiskupa pjevao je djevojački zbor župe sv. Petra, a poslije crkvene proslave željezničarska glazba održala je koncert biranim točkama.

Blagoslov samostana 1927. god.

Samostan je brzo dobio svoje dobročinitelje. Uz gosp. nadbiskupa Bauera tu je dr. Željko Farkaš, koji je mnogo zadužio samostan svojim savjetima i pravnim uslugama. Prvi je bio primljen na duhovna dobra Reda, a drugi na duhovna dobra Provincije. Među gospođama ističe se Viktorija Payer, koja je odmah darovala kapeli oltar Svetog Križa te sa svojom sestrom Anom i gospođom Katarinom Šušković zadužila samostan mnogim dragocjenim darovima za kapelu i samostan. Kroničar samostana je pobilježio te darove i smatrao da su zaslužile da budu primljene na duhovna dobra Provincije, a svoj izvještaj je zaključio riječima: Dostoj se, Gospodine, sve naše dobročinitelje nagraditi životom vječnim. Kasnije su se ovim dobročiniteljima pridružile gospođa Zora Vasić i gospođa Danica Bedeković.

Apostolat i organizacije

Mlada redovnička zajednica od četiri svećenika i jednog brata dala se je odmah na posao propovijedanjem po zagrebačkim crkvama, misionarenjem te pastoralnim radom među željezničarima Kolonije, kojih je tada bilo oko 2.000 i živjeli su u vagonima. No već slijedeće godine 1928. dolazi do osnivanja organizacije kat. djevojaka te vodstva srednjoškolske organizacije Domagoj i Mladih junaka. Zaslugom gospođa Zore Vasić i Danice Bedeković bila je uređena iznad kapele dvorana za sastanke organizacija i priredbe pod nazivom »Kažotićeva dvorana«. Kapela i »Kažotićeva dvorana« postaju mjesta svakodnevnog susreta Kolonijaša s bijelim Ocima, koji žele pomoći odraslima i njihovoj djeci u vjerskom znanju i življenju. Kolonija je u novom samostanu dobila svoje srce, zajedničke prostorije za molitvu, rad, odgoj i razonodu. Uz Kažotićevu dvoranu i kapelu nicat će brzo nove organizacije: Mali ministranti, Mladi kruničari i kruničarke, Društvo kat. đaka srednjoškolaca, Društvo kat. omladinaca, Društvo kat. učenica, Društvo kat. djevojaka, Društvo kat. muževa, Gospojinsko karitativno društvo, Treći red sv. Dominika, Dječji pjevački zbor, Ženski zbor, Pjevački zbor muževa, Tamburaški zbor, Kruničarska glazba.

Dogradnjom sjevernog krila samostana sagrađena je u prizemlju nova prostorija i ukusnija kapela. Tada su naše organizacije dobile svoje prostorije u dotadašnjoj kapeli u prizemlju s ulazom s Kažotićeva trga. U novoj Kažotićevoj dvorani napravljena je prikladna pozornica, a u organizacijama je nastalo takmičenje za dramske i kulturne nastupe tako da je svake nedjelje bila neka priredba. Vodstvo dvorane priređivalo je prigodna i povremena predavanja, za koje je pozivalo naše ugledne kulturne radnike iz grada.

Kino »Stela«

Da bi se spriječio utjecaj loših filmova gradskih kinematografa na odgoj mladeži, a mladež zadržala jače uz našu sredinu, nabavljena je g. 1938. kino aparatura i postavljena u Kažotićevoj dvorani. Blagoslov aparature obavio je gosp. nadbiskup Stepinac 21. 5. 1938. u prisutnosti samostanskih redovnika i uzvanika.

Filmovi su se davali svake nedjelje i blagdana te subotom uoči blagdana, a više puta i preko tjedna. Do konca 1942. g., dakle kroz tri i pol godine, prikazano je 126 filmova sa 856 predstava.

Kruničarski pokret

Dolaskom u Zagreb dominikanci su smatrali svojim posebnim zadatkom i časnom dužnošću da šire pobožnost krunice Ružarija Majke Božje. Zato su se odmah prihvatili posla da za tu pobožnost odgajaju u prvom redu mlade. Oni su ih organizirali u manje skupine od 15 članova, koje su vodili revnitelji i revniteljice. Za njih je pok. o. Jordan Viculin skladao himnu: »Kruničarska dična četo!«, a za sve vjernike pjesmu: »Kraljice svete krunice!«

No naši su redovnici pobožnost sv. krunice širili i u narodu te osnivali bratovštine, osobito prigodom misija. Od g. 1934. do konca 1941. naši misionari su utemeljili 138 bratovština, od toga 67 u zagrebačkoj nadbiskupiji.

Za rad oko organizacija, koje su se skupljale oko Kažotićeve dvorane, zalagala su se braća samostanske zajednice, ali je na osobiti način bio zaslužan kao pokretač, organizator i animator o. Alfons Eterović, koji se prethodno za taj posao solidno spremio u inozemstvu. Kada je g. 1934. u ožujku morao napustiti Zagreb da prihvati novu dužnost odgojitelja dominikanskih novaka i studenata u Dubrovniku, u našim organizacijama je bilo 300 članova. (Intervju o. T. Deškovića s o. Alfonsom Eterovićem — magnetofonska snimka). Treba istaknuti da je on istovremeno bio kateheta na školi u Harambašićevoj ulici, gdje je sedmično imao i 21 sat nastave. (Isti izvor).

Oproštaj organizacijâ od o. A. Eterovića

Misionarenje i kateheza

Kako sam već spomenuo, dominikanci su se povratkom u Zagreb odmah, u duhu svoga Reda, dali na propovijedanje po zagrebačkim crkvama i po susjednim župama, no posebno se išlo za tim da samostan postane misionarski centar za gornje krajeve. Misije u našoj hrvatskoj dominikanskoj provinciji obnovio je o. Anđeo M. Miškov g. 1880. i one su se držale u svim našim biskupijama, pa i u zagrebačkoj još prije povratka dominikanaca u Zagreb. Od 1880. g. do početka rata 1941., dakle u 61 godini održali su hrvatski dominikanci 1119 misija i misijskih obnova, od toga u zagrebačkoj nadbiskupiji 243. Zagrebački samostan imao je veliko značenje za misionarenje dominikanaca u ovoj nadbiskupiji, kako se to vidi iz slijedećih podataka:

Do osnutka samostana, to jest kroz 47 godina, održane su u zagrebačkoj nadbiskupiji 32 misije, a od njegova osnutka do 1941, to jest u roku od 14 godina, održano je 156 misija i misijskih obnova.

Godine 1941. misionarska djelatnost je posve zamrla radi ratnih prilika. Sjetimo se ovdje revnih pokojnih misionara iz ove zajednice o. Jordana Viculin, o. Vinka Bodlović, o. Luje Matijaca, o. Sibeta Budrović. Neka im Gospodin bude vječna nagrada!

Uz misionarenje članovi ove samostanske zajednice već u prvim decenijima njezine egzistencije propovijedaju kroz korizmu, svibanj i u svečanijim zgodama, drže duhovne vježbe, poneki drže predavanja na tečajevima, kongresima i tjednima.

Pored ovog apostolata treba istaknuti angažiranje članova samostana u katehizaciji po zagrebačkim školama na Borongaju, Lašćini, Harambašićevoj, Križanićevoj i Jakićevoj; sve su to bile škole s velikim brojem učenika i s velikim brojem satova predavanja. Do početka rata 1941. god. sudjelovali su u ovom apostolatu: o. A. Eterović, o. S. Budrović, o. V. Kuničić, o. F. Kovačević i o. S. Lupi.

Naklada »Istina«

Godine 1927. i 1928. vraćali su se iz Rima mladi dominikanci koje su poglavari bili poslali u Rim da studiraju na međunarodnom papinskom dominikanskom zavodu Angelicum. Neki od njih doktorirali su iz filozofije ili teologije pa su tako kroz devet godina ozbiljnog i intenzivnog studija stekli specijalizacijom vrlo solidno znanje. Kontakt u Angelicumu sa studentima, osobito dominikancima iz čitavog svijeta, vrsni profesori svjetskog glasa, dugogodišnji studij, radna atmosfera, solidna disciplina razbuktali su u njima mladenački idealizam i želju da u svojoj domovini još jače ostvare ideale svoga Reda u ljubavi prema Istini. Tako homogeni po školovanju i odgoju vratili su se u svoju provinciju s izrađenim planovima i to upravo u času kada je bio otvoren samostan u Zagrebu. Tako je i ta okolnost poticala članove provincije da se u Zagrebu, kulturnom i duhovnom središtu Hrvata, afirmiraju na propovjedničkom apostolatu i na apostolatu pera i tiska.

Dolaskom o. Hijacinta Bošković u zagrebački samostan pokrenuta je misao da se osnuje naklada »Istina«, koja će izdavati knjige asketskog i filozofsko-teološkog sadržaja te asketsko-mističku reviju »Duhovni život«. Zašto su se domikanci u ono vrijeme opredijelili za jednu duhovnu reviju? Na to pitanje odgovorio je urednik revije o. dr. Hijacint Bošković u uvodnoj riječi prvog broja revije ističući kako je »malo onih koji bi dublje zaronili u životna pitanja i solidnije se bavili naukom duhovnog života. No on sa zadovoljstvom ustanovljuje da još uvijek ima velik broj kršćana u kojima nije izginuo zanos za višim duhovnim idealima. Takove duše traže vrelo žive vode koja može usrećiti njihova bića i osvježiti njihov život. Toj potrebi htjela je udovoljiti Revija. Pokrenuta je g. 1929. Ona je donosila članke iz duhovnosti i liturgijskog života. Slijedila su poglavlja: Na izvorima, Ideje i pokreti te pregled duhovne i teološke književnosti, no pored tog programa u Reviji su

se povremeno pojavljivali članci iz područja filozofije, sociologije, pedagogije itd.

Revija je izlazila 14 godina, šest puta godišnje u 2.000 primjeraka, a svaki broj je imao 60 stranica, odnosno svako godište 380 stranica. Koncem g. 1942. prestala je izlaziti naredbom državne vlasti. Kroz svih 14 godina izlaženja revije bio je urednikom o. Hijacint Bošković. On je bio njezina duša.

Godine 1930. pokrenut je glasnik »Gospina krunica«. Taj glasnik je bio pokrenuo g. 1895. poznati misionar o. Anđeo M. Miškov. Glasnik je izlazio do g. 1907. kada je prestao izlaziti zbog financijskih poteškoća. (Kronika)

Obnovljeni glasnik »Gospina krunica« izlazio je mjesečno u 10.000 primjeraka, a izlaženje je bilo obustavljeno 1946.

Pored »Gospine krunice« g. 1930. počeo je izlaziti kao godišnjak »Kalendar Gospina krunica« u 6.000 primjeraka. O. J. Viculin, koji je uređivao ovaj kalendar, izdao je 1941. g. i svoj molitvenik »Gospina krunica« u 6.000 primjeraka, a u nakladi »Istina« izašla su u 10.000 primjeraka razmatranja otajstava krunice od francuskog dominikanca Pradela, koja je preveo na hrvatski blagopok. nadbiskup Stepinac. Za osnivanje kruničarskih organizacija naklada »Istina« je izdala priručnike: »Mladi kruničari« i »Kruničarski pravilnik«, »Rukovodnik bratovštine presv. krunice«, »Priručnik za članove žive krunice«.

Pored svojih redovitih izdanja »Duhovnog života«, glasnika »Gospina Krunica« i kalendara »Gospina krunica«, naklada »Istina« izdavala je knjige asketskog sadržaja i filozofsko teološkog. Među tim knjigama bilo ih je od naših pisaca Štefe Jurkić, Side Košutić, H. Boškovića, R. Kuparea S. Lebedine, no i od stranih autora: Guardinija, sv. Terezije Avilske, djela; Dranea, J. Maritaina, Chestertona, J. Steina, Beaudoina, Gilleta, Sertillangesa.

Naklada »Istina« tiskala je i rasprodala svoja redovita i godišnja izdanja u 300.000 primjeraka. — Od g. 1929. do 1944. tiskala je 32 knjige u preko 60.000 primjeraka. — Naklada je okupila oko sebe u svojim redovitim i godišnjim izdanjima mnoge katoličke pisce u Hrvatskoj.

Rad naklade je bio prekinut g. 1944, a obnovljen je u ovom samostanu g. 1977.

Internat

Kada je g. 1930. g. sagrađeno sjeverno lijevo krilo samostana u produžetku postojećeg, u prizemlju je uređena nova kapela, dok su gornje prostorije do g. 1935. ostale nedovršene. Ovo krilo se je gradilo s nakanom da se u Zagreb preseli naše sjemenište, no kako do toga nije došlo, sjemenište je i dalje ostalo u Bolu. — Da se taj veliki prostor pametno iskoristi došlo se je na misao da otvorimo konvikt za srednjoškolce. (Kronika str. 122)

U gradu je bilo više srednjoškolskih internata, no samo jedan, i to nadbiskupski konvikt u Vlaškoj ulici pod upravom salezijanaca, odgajao je đake u kršćanskom duhu. Osjećala se je potreba katoličkih internata u Zagrebu. Mi smo imali za takav internat dobre uvjete sa svakog gledišta: zdrave i zračne prostorije, kapelu, Kažotićevu dvoranu za priredbe konvik-

toraca, prostrani vrt, ugodan ambijenat u Koloniji, blizinu Maksimirskog parka. Konvikt je mogao primiti nešto više od 20 đaka i taj je kapacitet bio posve iskorišten, jer je interes roditelja bio velik. Odgojni i školski rezultati bili su dobri, a to je bila najbolja reklama za konvikt. — Konviktorci su izdavali svoj list Silex u kojemu je izašla i himna konvikta, spjevana od konviktorca Mirka Klobučara. Sadržaj pjesme pokazuje kakav je duh bio u konviktorcima:

Vedre smo duše, vesele ćudi
Mladošću trepte živci nam svi.
Hrvatsko srce bije nam grudi,
Djedovska krv nam žilama vri.

Mlada smo tijela, mišice jake,
Spremni za borbu svaki čas.
Borimo protiv laži se svake,
Moramo satrt bezvjerski glas.

Prava u borbu vjera nas vodi,
Kristove riječi bojni su rog,
Križem u ruci borba nam godi,
Istina geslo, vođ nam je Bog.

Gimnazija

God. 1941. internat je ustupio svoje prostorije dominikanskoj gimnaziji. U Zagrebu su postojale konfesionalne srednje škole za žensku mladež, ali ni jedna za mušku, iako se je osjećala velika potreba jedne katoličke gimnazije za mušku mladež. Na taj način roditelji su mogli osigurati odgojni kontinuitet i mogli su se postavljati dobri temelji za izgradnju kat. inteligencije upravo u kulturnom središtu hrvatskog naroda. — Za osnutak gimnazije bio je posebno zainteresiran nadbiskup Stepinac. Kod prvog razgovora s njime o tom planu on je obećao dati građevni teren između Maksimirske ceste i Kolonije.

Gigmnazija je bila otvorena škol. god. 1941—1942. s klasičnim i realnim smjerom. Svake godine otvarao se po jedan razred i svake godine je bio ispunjen do posljednjeg mjesta. Opće prilike za školski rad bile su teške, jer je to bilo vrijeme rata. Pa ipak, dok su državne gimnazije imale oko 40 radnih dana, naša gimnazija imala je 140. — Gimnazija je prestala raditi nakon završene škol. god. 1944—45., kada su bile ukinute sve privatne gimnazije.

Rezultati odgojni i školski bili su vrlo dobri. Iako je u nastavničkom zboru bilo i profesora laika, oni su bili birani po katoličkoj orijentaciji te je njihov odgojni rad u gimnaziji bio posve u skladu s radom nastavnika dominikanaca.

22. veljače 1944.

To je bio najteži i najtragičniji dan zagrebačkog samostana. Nešto prije 11 sati upalila su se ulična električna svjetla, a malo nakon toga zavijale su sirene na uzbunu. Đaci gimnazije i profesori sklonili su se u svojem skloništu poduprtom gredama, dok su se redovnici sklonili u manjoj prostoriji pokraj kuhinje. Čitav niz bombi bačen je s aviona na Koloniju i nekoliko njih na samostan i okolinu samostana. Srušeno je čitavo južno krilo samostana, a pod ruševinama našlo je smrt 8 redovnika i otac jednog našeg bogoslova. Poginuli su: o. Anđelko Orlandini, utemelitelj samostana, o. Manes Karninčić, prior samostana, o. Jordan Viculin, o. Robert Karninčić, o. Serafin Lupi, o. Herman Andromak, o. Branimir Korač, brat Toma Rogulj, gosp. Čuljat. Osim o. A. Orlandija, koji je bio starijih godina, i o. J. Viculina, koji je bio srednjih godina, svi ostali su bili mladi ljudi i studirali na filozofskom fakultetu. — Nadbiskup Stepinac vodio je na Mirogoju sprovod s devet ljesova iz jedne redovničke obitelji.

Ruševine samostana 1944. god.

Preživjeli u ruševinama bili su prebačeni u bolnice, a neozlijeđeni razmješteni na razna mjesta, u samoborski franjevački samostan, u nadbiskupski dvorac u Brezovici, u jedan stan u Masarykovoj ulici, u resničku našu kuću i po privatnim obiteljima, koje su ponudile pomoć. Ali redovnici su ponijeli sobom ono što su u času bombardiranja imali na sebi. Sve im je uglavnom propalo u ruševinama, jer je većina njih imala svoje redovničke sobe u južnoj strani samostana.

U tom tragičnom času osjetili smo izvanrednu ljubav i pomoć nadbiskupa Stepinca. On je odmah došao na samostanske ruševine da se pomoli za poginule. Iz ruševina otišao je u bolnice posjetiti ranjene, tješiti ih i sokoliti. No onda je krenuo na konkretnu pomoć, pozvao je zagrebačke vjernike da po župama skupljaju priloge u naravi i novcu za postradale naše redovnike; ponudio nam je da svoje sjemeništarce smjestimo u njegovo sjemenište na Šalati, a našu gimnaziju u prostorije njegove bogoslovske škole na Kaptolu. Ustupio nam je za smještaj redovnika svoj dvorac u Brezovici i pomagao nas tamo materijalno te ponudio da preuzmemo vodstvo kapele Ranjenog Isusa. Našoj nakladi »Istina« dao je svoj prijevod dviju knjiga iz francuskog: od Pradela »Krunica«, »Misli svete Male Terezije o Nebeskom Ocu« i svoje propovijedi. Za sve ono što je učinio u ovom tragičnom času i za sve ono dobro što nam ga je uvijek iskazivao uprava Provincije povodom desete godišnjice njegova biskupskog posvećenja predala mu je povelju kojom ga proglašuje doživotnim dionikom duhovnih dobara naše Provincije, poklonila mu je spomenar i sva lijepo uvezana izdanja naklade »Istina«.

I u ovom trenutku iskazala se je bratska ljubav, koja povezuje Franjevački i Dominikanski red. Braća franjevci Provincije sv. Ćirila i Metoda (Kaptol) odmah su nam ponudili za smještaj naših redovnika svoj samostan u Samoboru sa svim živežnim namirnicama i blagom koje su imali na samostanskom gospodarstvu. To je bila izvanredna pomoć u ono ratno doba neimaštine. Prepustili su nam i svoju crkvu. Mi im ostajemo trajno zahvalni na tolikoj ljubavi.

Patnja ove raspršene zajednice bila je još veća saznanjem da su od ratnih razaranja porušeni samostani u Gružu, Splitu, Trogiru i Šibeniku. Poginula su nam u ratu tri sjemeništarca, koja su za koju godinu imala primiti domikanski habit. Sjemenište je usred blokade otoka Brača ostalo prazno i pusto, a sjemeništarci nižih razreda kojekuda rastrkani.

Provincijal je u glasniku »Gospina krunica« pisao prijateljima dominikanaca: »Sve nas je ovo duboko potreslo, ali nas nije slomilo. Vjera našeg naroda i požrtvovnost naših redovnika gradila je kroz stoljeća s mnogo ljubavi i žara ove spomenike vjere i ukusa, ove kutiće utjehe i ove tvrđave duha u svim burnim vremenima, koja su tako često zahvaćala naš narod. Suvremena civilizacija i kultura ruši ih na jedan grozan način, ali ne može

srušiti duh boraca, koji ne malakšu u vjeri uskrsnuća i ne padaju u mržnju, jer su nepokolebivi borci ljubavi, pravde i mira među ljudima«.

I pored teškog stanja u demoliranom samostanu poslije bombardiranja, redovnici koji su boravili na raznim mjestima u gradu nastavili su svoj posao bilo u našoj g mnaziji, bilo u našoj maksimirskoj kapeli, bilo po crkvama u Zagrebu. Samostan nije bio nikada napušten, a dva mjeseca nakon tragedije tri redovnika su stalno u njemu boravila. U listopadu bilo je u samostanu sedam redovnika, u Šuflajevoj četiri, u Samoboru četiri sa četiri sjemeništarca, u Brezovici pet, u Resniku tri redovnika i tri sjemeništarca. Kroničar samostana je nakon ovih podataka napisao: Congrega, Domine, dispersos Israel! Sakupi, Gospodine, svoje raspršene!

Čim je završio rat, prostorije u kojima je bila gimnazija udešene su za sobe redovnika i sva su se braća ponovo našla na okupu. Blagdan sv. Krunice bio je svečano proslavljen, a nadbiskup Stepinac, koji je vodio poslijepodnevno slavlje, napisao je u samostanskoj kronici: Prigodom blagdana Svete krunice posjetio sam samostan oo. dominikanaca, koji pomalo uskrsava iz razvalina i rasula. S istom vjerom očekujemo, da će uskrsnuti i njihova nasilno ukinuta gimnazija kao i sve ostale katoličke škole u novom sjaju i pravoj istinskoj slobodi. Nemo in Domino speravit et confusus est! U Zagrebu, 7. X. 1945. Alojzije, nadbiskup.

Sabrana braća dala su se na propovijedanje, misionarenje, držanje duhovnih vježaba, konferencije, koje su se neko vrijeme svake nedjelje navečer držale u kapeli Ranjenog Isusa. Od g. 1956., kada smo ponovo mogli vršiti misionarski apostolat, pa do konca 1977. iz ove redovničke zajednice sudjelovalo je 15 redovnika u 188 misija. Organizirana je vjeronaučna obuka za osnovce i srednjoškolce, a kasnije i za studente.

Na bogoslovskom fakultetu i crkv. institutima

Ono što posebno karakterizira djelovanje u ovom vremenu iza rata jest angažiranje redovnika na bogoslovskom fakultetu i crkvenim Institutima. Sedam redovnika bili su profesori, među kojima treba spomenuti pok. o. Jordana Kunčića, koji je bio šest puta dekan bogosl. fakulteta. On je napisao nekoliko knjiga i veliki broj članaka u »Bogoslovskoj smotri« i drugim našim revijama te sudjelovao u radu II. vatikanskog sabora kao ekspert, osobito kod redigiranja XIII. sheme. — U apostolatu pera sudjelovalo je više članova ove zajednice sa stručnim raspravama i člancima duhovnog sadržaja u našim revijama i listovima kao »Bogoslovska smotra«, »Crkva u svijetu«, »Obnovljeni život«, »Marulić«, »Veritas«, »Glas Koncila«, »Kana«, »Svesci«, »Mali koncil« itd., a neki objavljuju samostalna djela.

25. rujna 1948.

U zagrebačkom dnevniku »Vjesnik« pod tim datumom, u rubrici kronika, izašla je vijest pod naslovom: U III. rajonu otvaraju se dva nova doma za učenike u privredi. — Tekst te vijesti je glasio: »Na VII. redovnom zasjedanju narodnog odbora III. rajona predložio je povjerenik stambenog odsjeka da se odobri Izvršnom odboru oduzimanje stambenih prostorija u samostanu dominikanaca na Željezničkoj Koloniji u Maksimiru i u franjevačkom samostanu u Vrbanićevoj ulici. Odbornici su jednoglasno i s oduševljenjem usvojili ovaj prijedlog koji su već odavna poticali stanovnici III. rajona, jer su obje samostanske zgrade bile gotovo prazne i nikako iskorišćene. Više odbornika je zahtijevalo da se oba samostana preurede u domove uečnika u privredi pa je Izvršni odbor odlučio da odmah priđe izvršenju tog zadatka.«

I doista 30. IX. stambeni odsjek III. rajona dostavio je rješenje da se oduzimlje samostan u stambene svrhe. Ovo je rješenje bilo za nas kao drugo i potpuno bombardiranje samostana. Učinili smo odmah žalbu na rješenje dokazujući da su samostanske prostorije posve iskorištene. Dne 17. I. 1949. N. O. odbio je našu žalbu, a mi smo 31. I. 1949. podnijeli novu žalbu i rajonskom N. O. Maksimir i tužbu kontrolnoj komisiji za grad Zagreb preko Komisije za vjerske poslove. Osim toga Provincijalat je zatražio zaštitu na najvišem državnom mjestu. Konačno je predsjednik grada pozvao provincijala i s njime se sporazumio da ustupimo prostorije u prizemlju zapadnog krila. Bilo nam je dozvoljeno da za te prostorije otvorimo poseban ulaz iz Kontakove ulice. Stanari su ostali u samostanu 20 godina.

Obnova samostanske zgrade

No do obnove porušenog južnog dijela samostana moglo je doći tek početkom godine 1962. Trebalo je najprije ukloniti ruševine, a onda prići ponovnoj gradnji toga krila, koje je bilo završeno u rujnu 1963. Te iste godine uprava Provincije je zaključila da zida novu zgradu u produžetku južnog krila, a uporedo sa sjevernim. Te nove prostorije bile su potrebne radi preseljenja naših bogoslova iz Dubrovnika u Zagreb, gdje je nastavilo svoje studije na bogoslovskom fakultetu 27 bogoslova dominikanaca.

2. svibnja 1965. ima osobito značenje u životu i radu ove zajednice. Ispunila se je želja osnivača samostana o. A. Orlandinija i redovnika koji su radili pastoralno, da samostan dobije župu. Toj želji i potrebi ovog gradskog predjela udovoljio je zagrebački nadbiskup dr. Franjo Šeper te je toga dana svečano proglasio novu župu Kraljice presv. krunice.*

O daljnjem radu ove zajednice, posebno na pastoralnom polju, govorit će u sutrašnjem predavanju župnik naše župe o. Ljudevit Jeđud.

---

* Izvori: Kronika samostana, Arhiv samostana, Arhiv provincije, Arhiv gimnazije i konvikta, Sjećanja o. A. Eterović (magnetof. vrpca), o. A. Fazinića, o. R. Kuparea, Glasnik »Gospina Krunica«, 1944.

RAZVOJ I DJELATNOST SAMOSTANA OD OTVARANJA ŽUPE DO GOD. 1978.

Čim su redovnici uselili u ovaj samostan, kako smo čuli u sinoćnjem predavanju mnp. o. Anđelka Fazinića, priora ovog samostana, bacili su se na posao pastorizacije, na organiziranje djece, mladića, djevojaka, srednjoškolaca, muževa i žena, na propovijedanje i katekizaciju, na širenje raznih pobožnosti, osobito svete krunice, na karitativni pa i prosvjetni rad. Ovaj samostan je brzo postao zajednička kuća cijele Kolonije.

Ova djelatnost, iako je poslije rata morala uzeti nove oblike, nije popustila, ona se je jače ukorijenila u žilavoj akciji katekizacije, propovijedanja, vjerskog buđenja ovog kraja i posjećivanja bolesnika.

Poslije rata grad Zagreb se naglo počeo širiti. Nikla su nova naselja i na ovom području. Livade i oranice, koje su se prostirale u širokom krugu ovog kraja, popunjale su se obiteljskim i stambenim zgradama. Stigle su tisuće ljudi u montažne stanove Maksimirskih naselja, proširile se Ravnice, gotovo preko noći izrastao »limeni grad« Borongaj, Volovčica je dobila lijepu tržnicu, nove zgrade i nebodere, Ferenčica i Vukomerac razgranili svoje ulice i odvojke. U prostoru od Maksimirske ceste na sjeveru do autoputa na jugu nastanilo se tridesetak tisuća novih građana Zagreba.

Novonastala promjena donijela je zagrebačkom nadbiskupu nove brige. Župni ured i crkva Sv. Jeronima našli su se odjednom na krajnjem sjeveru župe. Dobri pastir daje dušu svoju za svoje ovce, jer samo najamnik može pustiti da propadaju. Nadbiskupovo srce se uznemirilo, bilo je urgentno da se učini sve što je moguće za bolju pastorizaciju ovoga kraja. Trebalo je uključiti u pastoralni župski rad nove radnike i nove objekte. I tako je nastupilo vrijeme da dominikanski samostan na Koloniji postane nosilac dušobrižničke službe. Nadbiskup Franjo kardinal Šeper dekretom Nadbiskupskog duhovnog stola u Zagrebu, broj 1700/1965, od 30. travnja 1965. godine osniva novu zagrebačku župu »Kraljice presvete krunice« ovdje na Koloniji.

Otvorenje župe

I svanuo je jedan lijepi dan nad našom Kolonijom. Donijela ga Kraljica svibnja, Kraljica presvete krunice. Dovela nam je 2. svibnja 1965. godine dobrog pastira upravo na nedjelju dobrog Pastira, ovdje gdje se umnožio broj njegovih ovaca, gdje su porasle njegove brige.

Te nedjelje predao je Uzoriti ovom samostanu novu župu. U svečanom dočeku pozdravila ga samostanska zajednica duboko zahvalna na iskazanom povjerenju, pozdravio ga vjernički narod koji se već od 1927. godine skuplja oko ovog samostana.

Preuzimanje župe dalo je novi impuls i nove mogućnosti rada zajednici redovnika, koji su tom zgodom obećali, da će pod vodstvom nadbiskupa neumorno raditi za dobro ovog naroda i za slavu Božju.

Za prvog župnika imenovan je o. Drago Kolimbatović, a njegovi pomoćnici — kapelani bili su mladomisnici o. Hinko Kraljević i o. Ljudevit Jeđud.

Počeci župskog djelovanja

Osnutkom župe dominikanski samostan na Koloniji primio je crkveno priznanje za svoju višegodišnju pastoralnu službu, ali i nove zadatke. Kao prvi zadatak pojavila se potreba stvaranja jednog zajedništva vjernika novoosnovane župe. Nije bilo lako okupljati župljane samo uz župnu kapelu na Koloniji. Vukomerac, Ferenčica, Volovčica i dio Borongaja bili su odsječeni od župne kapele prometnom borongajskom cestom i željezničkom prugom. Promet željezničkom prugom bio je osobito opterećen, budući da je to jedina veza s istokom. Iznad pruge dizao se željezni most za pješake, ali je željeznički promet odnosio brojne žrtve. Trebalo je stoga nešto poduzeti kako bi se vjernicima preko pruge moglo biti bliže, kako roditelji ne bi strahovali za živote svoje djece koju šalju na vjeronauk. U tu svrhu, još u danima kad se radilo na osnutku župe, sredstvima Nadbiskupskog duhovnog stola iz Fonda pape Ivana XXIII, koji je nastao prikupljanjem prinosa vjernika za gradnju novih crkvenih objekata, a i darom kard. Döpfnera, kupljena je na Volovčici u Ludinskoj ulici broj 10 obiteljska kuća. Upravo u danima preuzimanja župe srušeni su pregradni zidovi i tako je nastala kapela koja nosi ime dominikanca, zagrebačkog biskupa, bl. Augustina Kažotića. Podrumske prostorije su u početku služile za stan časnih sestara Predragocjene Krvi, a bogoslužje i vjeronauk održavali su se u kapeli. Kad su se prikupila daljnja novčana sredstva, izgrađen je 1967. godine dvosobni stan u potkrovlju kuće, a podrumski je dio preuređen za vjeronaučnu dvoranu. I tako je od samih početaka župe otvorena filijala župe koja i danas ima veliku pastoralnu vrijednost.

Naša prisutnost na Volovčici već u samim počecima nosila je vidne rezultate. Zbog udaljenosti od župne crkve i drugih crkava bilo je mnogo mladih u tom kraju koji nisu primili sakramente ispovijedi, prve pričesti, potvrde. Grupe i od dvadesetak mladića i djevojaka pripremale su se u tom vremenu na prve sakramente. U kapeli su se obavila i brojna krštenja odraslih. To je razlog zašto je u prvim godinama župskog rada broj prvopričesnika prelazio i 220.

Iz prvih godina župskog rada treba spomenuti još jednu djelatnost: naime, kod božićnog blagoslova kuća svraćali smo posebnu pozornost na one katolike koji su živjeli bračnim životom, a da nisu bili vezani i sakramentom kršćanske ženidbe. I evo rezultata: od 1628 obitelji koje smo posjetili »križecom« 1965. godine, našli smo da je crkveno nevjenčanih 185 brakova. Taj nas je broj zabrinuo. Ponudili smo svoju pomoć. Pisali župnim

uredima krštenja tražeći dokumente, mnogima bili smo sami »vjenčani kumovi« — svjedoci, i veliki dio tih brakova je crkveno sređen. Ujedno kod prvog blagoslova kuća popisali smo sve kršćanske obitelji i nastojali srediti župnu kartoteku.

Obiteljski apostolat

Na samom početku života ove župe postavili smo cilj: stvarati zajedništvo vjernika koje je teritorijalno obuhvatila novoosnovana župa, budeći u obiteljima svijest istinskog svjedočenja evanđelja, suodgovornosti za život »Crkve u malom« i osjećaj udioništva u zajednici okupljenoj oko vlastite župne kapele. Osjetili smo da u sveopćem preobražaju svijeta, kojemu smo svjedoci i učesnici, postaje sve više prisutno uvjerenje **da se sve može** mijenjati. Raskorak među vrednotama srca i uma s jedne strane te tehničkog napretka, standarda i moralnosti s druge strane, pojavio se jako uočljiv u obiteljima. Vidjeli smo po obiteljima ugroženu obiteljsku stabilnost, radost i zadovoljstvo te duhovne sadržaje koji čovjeku toliko trebaju. Rizik kojim današnji čovjek ulazi u najspektakularnije podvige prati ga i kad ulazi u brak i živi u obitelji. Stoga, da bi svetinje bile prisutne u životu braka i obitelji te da bi mogle biti čuvari najvećih vrednota čovječanstva, posebnu pažnju od tada do danas posvećivali smo pripravi mladih pred brakom. Vrijeme mladog života ove župe ostalo je opečaćeno smjernicama II. vatikanskog koncila. Crkva je po njemu otkrila jedan od najvažnijih svojih zadataka u sadašnjosti, otvaranje novih crkvenih struktura, po kojima će doći do izražaja zajednička odgovornost svih kršćana, čitavog božjeg naroda, u jedinstvu i mnogostrukosti njegovih karizma. Pastoralno djelovanje u sadašnjosti ne može donositi rezultate samo preko individualne akcije i autoriteta dodijeljenog svećeničkim i biskupskim ređenjem. Zato dogmatska konstitucija o Crkvi »Svjetlo naroda« u svom 4. poglavlju »rado obraća misao na stalež onih vjernika koji se zovu laicima«. Pod oznakom laika podrazumijevaju se ovdje svi kršćani koji nisu članovi klera i od Crkve priznatog redovničkog staleža, to jest kršćani, koji su krštenjem Kristu pritjelovljeni, postali božji narod i koji na svoj način učestvuju u svećeničkoj, proročkoj i kraljevskoj službi Krista, te koji u svom dijelu vrše misiju čitavog kršćanskog naroda u Crkvi i svijetu. Oni žive u svijetu i tu su od Boga pozvani da doprinesu, kao iznutra poput kvasca, posvećenju svijeta noseći vlastitu dužnost, vođeni evanđeoskim duhom, i tako drugima otkriju Krista u prvom redu svijetleći svjedočanstvom svoga života, vjerom, nadom, ljubavlju. (Konstitucija 10)

Imajući ovo u vidu pronašli smo dvadesetak obitelji raznih staleža, iz raznih dijelova župe, čiju smo pomoć zatražili u pripravi mladih pred brakom. I mogla se čuti riječ ne posuđena, ne naučena, ne ukradena iz tuđeg života. Riječ na temelju vlastitog iskustva i o teškoćama koje donosi život, ali i o uspjesima i radostima koje on ima. Ljudi iz svijeta, iz obitelji, otkrivali su probleme i kroz vlastito iskustvo kršćanskog života nudili rješenja. Kroz tri godine, na početku dvaput mjesečno, a kasnije jednom, sastajala se ova grupa sa župnikom i kapelanima i bila je pokretač mnogih zadataka koje je poduzimala ova župa. Održavana su predavanja za zaručnike, tiskano je šest brojeva lista »Crkva u malom«. Ove obitelji uspjele su doživjeti i svoje istinsko međusobno zajedništvo koje je ostalo i do danas, a iskustvo stečeno kroz brojne susrete i nadalje je prisutno u pripravi pred vjenčanjem mladih koji dolaze u naš ured.

Briga oko crkveno sređenog obiteljskog života ostala je i nadalje naša svetinja i naš veliki zadatak. Kroz susrete prigodom blagoslova kuća, na roditeljskim sastancima djece prvopričesnika, a posebno uz prijave krštenja djece onih roditelja koji nisu crkveno vjenčani, nastojimo da se propušteno ispravi. I svake godine imamo dvadesetak takvih vjenčanja.

Apostolat mladih

U zajednici župe posebno mjesto imaju mladi. Njihova prisutnost, svojstven zanos i optimizam daju »Crkvi u malom« vitalnost i svježinu. Zato i u ovom osvrtu zaslužuju posebnu pažnju. Pod gornjim naslovom obuhvaćamo srednjoškolce, studente i sve ostale u njihovoj dobi.

Dok je rad s djecom osnovne škole u ovoj župi nastavak dušobrižničke službe od ranije kad nismo bili župa, mjesto i uloga mladih u novoosnovanoj župi biva nešto novo. Sigurno da je tome doprinijelo i to što su u samom početku župe u ovom samostanu prisutni i bogoslovi, zajednica mladih budućih svećenika koja je brojila u osnutku župe i tridesetak članova. Zato je već u jeseni 1965. godine organiziran vjeronauk za srednjoškolce i studente. Vodio ih je o. Tihomir Zovko. Pokazalo se da su mladi zainteresirani za pitanja vjere, a posebno što je u to doba bio otvoren II. vatikanski koncil. Tih prvih godina njihov je broj značajan. Gimnazijalac Božo piše u župskom listu: »Mnogi stariji se pitaju što radi ta omladina... Odgovor je kratak: oni se znaju sastajati i razgovarati i o ozbiljnim pitanjima. Nama koji svoje rješenje vidimo u Crkvi, Crkva pruža i omogućava sastanke. Svaki tjedan u jednom danu jedan sat mi produbljujemo poznavanje svog kršćanstva. Crkva shvaća naše proteste, ona je uz naše napore i uz naše borbe, ne ostavlja nas usamljene. Crkva dijeli s nama naše brige i zato se mi okupljamo. — Koliko nas ima? — Puna je dvorana onih koji predstavljaju »problem« današnjice, puna je mladih koji slušaju svećenika kako govori o Bogu, o životu, o ljubavi, o miru i o filmu. Ima među nama i dugokosih mladića i djevojaka u mini suknjama, gitarista električara, dobrih sportaša i dobrih učenika. Mi smo tu, mi slušamo, jer ovdje učimo ono što prije nismo znali.«

Mladi ove župe preko svojih susreta i vjeronauka imaju mogućnosti osmišljavati sebe u svjetlu Evanđelja, da bi mogli graditi bolji i pravedniji svijet. Da ne bi ljudi živjeli jedni pored drugih, nego jedni za druge, njihovo je da u pore života unose istinsku, ljudsku, bratsku solidarnost, da u crkvi stvaraju duh zajedništva. Zato su uvijek rado pomagali u župskom Karitasu, u animaciji liturgijskih slavlja, priređivali prigodne priredbe za župsku zajednicu.

Mladi su uveli u bogoslužje i modernu glazbu. Naime, tokom povijesti u crkvama su se upotrebljavali razni instrumenti: citra, harfa, tamburice, violine, harmonij, orgulje. Tim instrumentima ljudska duša je ispoljavala svoje osjećaje. Istina je da su stoljeća učinila orgulje privilegiranim instrumentom crkve, međutim naše vrijeme sve više je osjetilo potrebu da u liturgijske obrede unosi i modernu glazbu. Ponukani tom činjenicom mladi ove župe sudjeluju kod jedne mise koja je njihova. Ona privlači i druge.

Dok govorimo o mladima, napomenimo ovdje da je posebni zamah okupljanju mladih dala naša novosagrađena crkva. U prizemlju crkve nalaze se prostorije namijenjene mladima. U trima dvoranama održava se vjero-

nauk, u jednoj je stol za tenis, a najveća služi kao društvena dvorana. U samim počecima nakon otvaranja crkve željeli smo mladima pružiti priliku da se ovdje okupljaju u svoje slobodno vrijeme, da u međusobnim susretima žive prave ljudske i kršćanske vrijednosti. Otvorili smo vrata svima koji su bili dobronamjerni. Mladići i djevojke uz vjeronauk imali su subotom i nedjeljom i svoju zabavu. Međutim kako je broj bio jako velik, čak 450 omladinaca, pokazalo se tu dosta nereda pa smo tu aktivnost morali prekinuti. Dolazili su mnogi koji nisu pripadali Crkvi. Danas prostorije služe samo mladima koji su članovi župske zajednice.

Iznad sakristije nalaze se još dvije dvorane kojima se služe mladi za uvježbavanje sviranja i pripremanja prigodnih priredbi i recitala.

Vjeronauk

Dok je naš samostan pripadao teritorijalno župi Sv. Jeronima, te nije bio nosilac župske službe, u okviru samostanske crkve od samog početka djelovanja dominikanaca na ovom području istaknuto mjesto u dušobrižničkoj službi imao je vjeronauk. Bila je to velikodušna pomoć župniku Sv. Jeronima. Generacije dječaka i djevojčica pripremile su se ovdje na Koloniji za sakramente prve pričesti i potvrde. Osnivanjem župe ova djelatnost je imala već svoju tradiciju, koju smo u novim okolnostima još više mogli razviti i produbiti. Briga za župsku zajednicu nameće u prvi plan kršćansko obrazovanje i odgoj mladog naraštaja. U času krštenja, kad novokrštenik prima polog vjere, on se preko roditelja i kumova usmjeruje prema Bogu, Ali, jer je Bog stvorio čovjeka slobodnim bićem, čovjek je u mogućnosti da polog vjere zamijeni nečim drugim. Zato, da kršćanin ne traži na drugim putovima sreću, nije dosta biti kršten, već vjera krštenja treba da postane osobna vjera. Odgovornost za tok prvih godina života nose roditelji i kumovi. Ali, kada obiteljski dom postane pretijesan, kad se u osobnu naobrazbu mladog čovjeka uključuje šira zajednica preko škole, tada nastupa vrijeme da se i vjerska naobrazba proširi, a to se ostvaruje vjeronaukom. Ako je obiteljska sredina zdravo kršćanska, tada je susret s vjeroučiteljem i onim što donosi vjeronaučni nastavni plan spontan, drag i privlačiv. Vjersko znanje kod djeteta raste, preko prve pričesti dobiva svoju jakost, da u sakramentu potvrde primi svoju zrelost. Tako doživljena vjera postaje onda blago koje se cijeni, iz kojega i po kojemu se živi, koje se odvažno ispovijeda i brani.

Imajući u vidu veliko značenje kršćanske izobrazbe i odgoja mladog naraštaja trudili smo se da roditelji budu svjesni ove teške obaveze koja ih u kršćanskoj savjesti veže te da okupimo i zadržimo mlade. Put naših nastojanja bio je i ostao trnovit. Naime, dnevno smo svjedoci kako obitelji postaju žrtve tempa modernog života koji računa samo sa standardom i radnim učinkom te se s nepovjerjenem prima ono što se ne može napipati. Unutar kršćanskih obitelji stvara se ozračje koje više ne odiše nadnaravnim duhom. Sve se više mjeri ovozemnom koristi i na račun sitne dobiti žrtvuju se više vrednote. U razgovoru prigodom jednog roditeljskog sastanka, kad se raspravljalo o tome kako su djeca previše opterećena raznim slobodnim aktivnostima: baletom, sviranjem, sportom, učenjem jezika, rekao je otac jednog djeteta: »Velečasni, vjeronauk ipak mom djetetu ne može dati kruha«. Ali ne živi čovjek samo o kruhu! Što postaju djeca ovakvih obitelji koje

izgube tek za nadzemaljsko? Zato, nakon 13 godina života ove župe i svih nastojanja da krštena djeca dobiju vjerski odgoj i prodube svoje vjersko znanje, moramo priznati da još uvijek ostaje veliki broj onih koji ostaju samo kršteni.

Na ovom području imamo i drugih poteškoća.

Znatan broj djece roditelji upisuju prekasno na vjeronauk, premalo bdiju nad redovitim polaženjem i zadovoljavaju se kratkim pohađanjem vjeronauka.

Dob upisa na vjeronauk je dob upisa u školu. To je ono vrijeme u razvoju mladog čovjeka kad je sposoban primati i više nego mu je u stanju davati obiteljska sredina. Uz školu slati dijete i na vjeronauk to ne znači preopterećivati dijete, jer se djetetu otkrivaju vjerske tajne na način njegova shvaćanja. I zato djeca vjeronauk posebno vole.

Do neredovitog i kratkog pohađanja vjeronauka dolazi u prvom redu iz stava roditelja prema vjeronauku. Da Bog zaista predstavlja za njih vrhovno dobro, onda bi prema njemu usklađivali ostale planove. Ali kad dijete osjeti po stavu roditelja da je vjeronauk za njih samo »nešto što se mora u kršćanskom životu obaviti« da se primi prva pričest i potvrda, tada u danima razvoja, kad jednako i ono proživljava krizu, lako dođe do vjerske krize pa ga više nema ni na vjeronauku ni na nedjeljnoj misi. Oni pak koji preko roditelja, a zatim i sami osjete vrijednost vjeronauka, niti će postavljati pitanje kako dugo moraju ići na vjeronauk niti će ga prekidati. Takvi dolaze na vjeronauk da se sužive s Bogom, da upoznaju svoje kršćansko dostojanstvo, da bi mogli u svim prilikama odlučno i dostojanstveno ispovijedati vjeru svoga krštenja. I dosljedno, što više rastu u spoznajama vjere i otkrivaju nove probleme, osjećaju da im je vjeronauk toliko potrebniji. Zato ima onih koji dolaze na vjeronauk od osnovne škole do fakultetske diplome.

Pisali smo u prvom pismu nakon osnutka župe: »U našoj župi ne može biti obitelji koja se priznaje katoličkom, a nalazi opravdanje što ne šalje svoje mlađe — od osnovne škole do završenog fakulteta — na vjeronauk. Vjeronauk se drži u dva centra: u prostorijama župne crkve i filijale na Volovčici. Obuhvaćeni su svi razredi, sve dobi. Satovi su tako odabrani da nema isprike vremena.«

U našoj župi godišnje polazi vjeronauk 700 do 750 učenika. Obzirom na broj koji obuhvaća 5 osmogodišnjih škola, ovim ne možemo biti nikako za dovoljni. Po trnovitom putu ipak koračamo naprijed...

Nepotpun bi bio ovaj prikaz kada ne bismo spomenuli veliki broj onih koji prigodom vjenčanja pokucaju na vrata župnog ureda s molbom da im se pomogne zato što ranije nisu primili vjeronaučnu pouku. U statistici koju donosimo na kraju to su »odrasli prvopričesnici«. Iz godine u godinu njihov broj raste. Da bismo im što više pomogli, tiskali smo knjigu: »Vjera tvoga krštenja«, a kroz posebne pouke vjera njihovog krštenja postaje vjera zrelih kršćana.

Župni Karitas

Naša župa velikim dijelom obuhvaća periferiju grada Zagreba. Mnogi novodoseljeni župljani donijeli su sobom i neriješene materijalne prilike. Spomenimo da i danas imamo jednu obitelj koja stanuje u kući, koje su zidovi izrađeni glinom nanesenom na pregradne daske. Tek od veljače ove

godine ima električnu struju (radi novogradnje), a u početku života župe ova je obitelj brojila četiri člana, bolesnu staricu, udovicu majku, dva sina, od kojih je jedan godinama bio u zavodu za mentalno zaostale »Stančić«, a drugi nije mogao dobiti zaposlenje radi slabog zdravlja. Očito je kako je ovaj problem u našoj župi trajno prisutan i velik. Zato je od samog početka župe osnovan fond za najpotrebnije. Već u drugom broju našeg župskog pisma pozvali smo župljane na suradnju da iz svoje sredine uklonimo sve bolne razlike. Zamolili smo vjernike da bi svi ulagali u taj fond prema svojim mogućnostima, a iz njega bi se pružala pomoć najpotrebnijima, u prvom redu naše župe. U prvim godinama župe ovu akciju smo podržavali potičući vjernike preko oltara. Kako bismo otkrili koji novi slučaj gdje treba pomoć župske zajednice, obavijestili smo župsku zajednicu i zamolili pomoć. Kroz 13 godina preko našeg župnog Karitasa pomogli smo mnogima. Imali smo slučajeva da je umro otac obitelji s brojnom djecom; da su na vrata župnog ureda pokucale djevojke — majke, za koje je trebalo pronaći smještaj i pružiti materijalnu pomoć; da su djeca ostala nezbrinuta smrću majke a otac je još uvijek bio u kp domu; da obitelj nije mogla platiti minimum pogrebnih troškova pogrebnom poduzeću; da je deseteročlana obitelj ostala bez krova nad glavom, jer se srušila dotrajala kuća; da su mladi bračni parovi molili pomoć da im se nađe podstanarska sobica; da su nam župljani prijavili starca ili staricu osamljene i pritisnute najtežom bijedom u večeri njihova života. Svi ovi i brojni drugi našli su spremno i otvoreno srce i kad je trebalo pomoći novcem, odjećom, hranom, kućnim inventarom, ali i kad je trebalo nacijepati drva starcima i pronaći dječja kolica. Naše geslo je bila Isusova riječ: »Štogod ste učinili najmanjima među vama, meni ste učinili.«

Fond za najpotrebnije živi i danas. U nj su uključeni već prvopričesnici kroz svoje odricanje bombona i kauguma, a novac koji tako sakupe u malim Karitasovim kutijicama ide svake godine za napuštenu djecu koju je prigrlio zagrebački Karitas. Neka bude mala ilustracija ove akcije »amo 1976. godina kada je u fond centralnog Karitasa predano 6.000 n.d.; 1977. — 4.000; 1978. — 5.300. Otvoreno srce za potrebe drugih, što nastojimo buditi kod malenih, dolazi do punog sjaja u svijesti i zauzimanju odraslih. Zajednica ove župe ima svoje malo kumče među karitasovom djecom i rado doprinosi mjesečni dar za njegovo uzdržavanje. Veliki četvrtak, dan kad je Gospodin ostavio svojim učenicima testament ljubavi, pravi je blagdan župnog Karitasa. Pod večernjim bogoslužjem mise na prikazanju obitelji donose svoj korizmeni dar, žrtvu svoga odricanja za najpotrebnije. Godine 1976. na Veliki četvrtak bilo je sakupljeno 17.000 n.d., — 1977. 16.000 n.d., — 1978. 23.600 n.d. Ali ne samo prilozima u novcu, nego i brojnim paketima robe dokazuju župljani ove župe da misle na potrebne. Roba koja se sakupi preko Karitasa odlazi paketima širom zemlje. Tako nas zajedništvo ljubavi veže sa potrebnima u brojnim krajevima Bosne, Kosova, Crne Gore. U godini 1976. poslano je preko ovog Karitasa 115 paketa, 1977. — 170. Skladište nam je uvijek prazno dokle god ima onih čije adrese čekaju. Za nedjelju Cvjetnicu 1977. godine primila je i naša župa jedan paket. Poslao ga župnik iz Livara vlč. Franjo Markić. U paketu su bile grančice maslina našoj župskoj zajednici za nedjelju Cvjetnicu. Župnik je pisao: »Primili smo od Vas tri paketa robe. Da i mi Vama nešto pošaljemo, nabrali smo maslinove grančice.« Zar ovaj znak zahvalnosti i pažnje nije rječit? Svaki dar župnom Karitasu, svako otvaranje bližnjima više obogaćuje nego se dalo. I dok se potrebnima daju ma-

terijalna dobra, zauzvrat se primaju brojne milosti isprošene molitvom i patnjom prikraćenih za stolom života. Zato će župni Karitas imati svoje mjesto i ulogu u životu ove župe dokle god bude uz nas onih koji trebaju našu pomoć.

Građevinski radovi u našoj župi

Kada je 2. svibnja 1965. godine zagrebački nadbiskup kardinal Franjo Šeper otvorio župu Kraljice sv. krunice na Koloniji, župa je imala dva sakralna objekta: kapelu ispod sjevernog krila samostana i kapelu na Volovčici, koja je bila smještena u obiteljskoj kući. Oba ova objekta bila su prostorno malena. Imajući u vidu potrebe župe koja je brojčano velika, sve više se nametao zahtjev za većim sakralnim prostorima. Samostan i provincija pobrinuli su se da postojeće prostore dotjeraju, a još više, da se ostvari davna želja kruničara i sagradi Svetište Kraljice sv. krunice, nova crkva ovdje na Koloniji. Još u vremenu između dva rata započeta je akcija prikupljanja priloga za gradnju kruničarskog svetišta ovdje na Koloniji. Nažalost ratne okolnosti nisu dopustile da se ovaj plan i želja ostvari. Novac koji je tada prikupljen uložen je u jednu građevinsku parcelu u Dubravi da se očuva od inflacije. Urbanističkim zakonom samostan je i danas vlasnik te parcele, ali je na tom mjestu predviđena gradnja ceste, pa je i to ostao mrtvi kapital. Kao spomen na gradnju kruničarskog svetišta ostao je tek natpis na našem župskom zvonu: »Kraljice presvete krunice moli za nas. Štiti dobročinitelje tvojeg hrvatskog svetišta u Zagrebu!« Ovaj tekst lijevan je na zvonu 1937. godine.

U ljetu 1966. godine započeli su radovi na izgradnji suterena naše buduće crkve. Novac za tu gradnju isprosili su po Njemačkoj i Holandiji o. Anđelko Fazinić, tadašnji provincijal, i o. Aurelije Stein. Uz nekoliko radnika ponudili su svoju pomoć u prvim redovima studenti bogoslovi zagrebačkog i dubrovačkog samostana. S mnogo elana kopali su ilovaču u samostanskom vrtu, tovarili je na kamion pok. Alojza Fiketa, istovarivali s kamiona željezo, cement i šljunak te nakon iskopa ručno miješali beton.

Kroz to vrijeme, kada su betonirane prostorije suterena buduće crkve, nije se napuštala postojeća kapela Kraljice sv. krunice.

Već god. 1957. kapela je bila posve preuređena po nacrtima arhitekta Mladena Fučića. U prvom redu dobila je veći prostor, jer je prema zapadu produžena u prostor Kažotićeve dvorane, a s istočne strane je dobila prostor samostanskog kora. Zatim je raspored u kapeli okrenut suprotno, to jest, glavni oltar je s istočne strane prenesen na zapadnu stranu, svetište je bilo podignuto na podu popločanom kamenim pločama i naglašeno otvorenim lukom, a u svetištu je postavljen novi mramorni oltar, koji je blagoslovio nadbiskup Šeper. Taj oltar je nakon otvaranja nove crkve poklonjen našoj dominikanskoj crkvi u Rijeci.

U srpnju 1968. godine prema nacrtu ing. Pinteka, budućeg graditelja nove crkve, okrenut je u kapeli oltar prema narodu, kako je to preporučio koncil, svetohranište i slika Gospe od Ružarija stavljeni su na oltar uz sje-

verni zid, a na mjestu gdje je bio oltar Sv. Vinka probijena su vrata da bi vjernici lakše prilazili sakristiji, i cijela kapela je iznova obojadisana.

U isto vrijeme, također prema nacrtu ing. Pinteka, u kapeli na Volovčici okrenut je oltar prema narodu, svetohranište je stavljeno s desne strane oltara na furniranu dasku 6 cm debljine, pričvršćenu uz pod i strop i kapelica je nanovo obojadisana.

Radovi na suterenu crkve započeti su bez gradske dozvole. Zato je uložen sav trud kako bi se od uprave grada Zagreba, Sekretarijata za komunalne poslove, građevinarstvo i saobraćaj, odjel za građevinarstvo i urbanizam, dobila dozvola za gradnju crkve. Zalaganjem o. Ivice Tomljenovića 25. listopada 1968. godine stiglo je odobrenje za gradnju crkve prema nedavno dovršenom novom idejnom planu. Tih dana dovršavao se ujedno i izvedbeni plan. Prihvaćen je projekt ing. Branka Pinteka iz projektnog biroa Ilica 21.

U rano proljeće 1969. godine raspisan je natječaj za gradnju nove crkve na tri glavna građevinska poduzeća i jednog privatnika. Poduzeće »Beton« iz Zagreba zatražilo je za svoj građevinski dio 241 milijun st. din., »Novogradnja« 175 milijuna, a poduzeće »Međimurje« 136 milijuna. Privatnik je ponudio izvesti radove za 116 milijuna. Računajući na vrijeme i na kapacitet usluga odlučili smo se za poduzeće »Međimurje«.

Kad je već bio sklopljen ugovor s poduzećem »Međimurje«, kod konačnog pregleda dokumenta o gradnji ustanovilo se da nedostaje izvadak iz gruntovnice. A kad je i taj dokument izvađen, pokazalo se da se čestica na kojoj je izgrađen naš samostan još uvijek vodi na katastru kao oranica. To nas je vremenski bacilo natrag. Kad je i to bilo gotovo, na teren je bila dovedena komisija od pet članova Sekretarijata za komunalne poslove, građevinarstvo i saobraćaj, da pismeno ustanove uvjete gradnje. Na temelju tog dokumenta geodetski zavod uputio je svoje ljude da izvrše novo iskolčenje za gradnju crkve, jer je prvo bilo poništeno radi netočnog realiziranja. Kad je i to bilo gotovo, konačno 18. srpnja 1969. godine izdana je tako dugo i željno očekivana dozvola kojom se »odobrava dominikanskom samostanu u Zagrebu, Kontakova ul. 1, kao investitoru, da može izgraditi crkvu uz samostan, na gradilištu označenom pod katastarskom česticom br. 77-05/262... pod uvjetom da se drži odobrene investiciono tehničke dokumentacije..., građevinsko tehničkih propisa, zapisnika o iskolčenju, regulacione, građevne i nivelacione linije i utvrđenih uvjeta izgradnje.«

U očekivanju građevinske dozvole poduzeće »Međimurje« nije ovdje bilo bez posla. S punom aktivnošću radilo je na učvršćivanju temelja buduće crkve i na osposobljavanju suterenskih prostorija. A kad je dobivena građevna dozvola, nastavljena je gradnja uz pomoć strojeva i dizalice i radovi su vidljivo i relativno brzo napredovali.

Najvažniji problem koji se tada nametnuno bilo je osiguranje potrebnih financijskih sredstava. U tu svrhu o. Drago Kolimbatović, tadašnji provincijal, šalje svršetkom rujna tiskano pismo svim župljanima kojima je znao adresu preko župne kartotoke, moleći prilog za gradnju. Vjernici su se odazvali iznad očekivanja. Skupilo se nekoliko milijuna st. din. O. Drago Kolimbatović 1970. odlazi u SAD radi sakupljanja priloga, a s o. Hinkom Kraljevićem

odlazi ponovo 5. 3. 1971. u SAD radi misija među našim iseljenicima i radi sakupljanja priloga. Vratili su se sa 12.000 US dolara, što je bilo više nego lani. Svi ovi prilozi ipak nisu bili dovoljni. Zato se uprava provincije obratila Njemačkoj dominikanskoj provinciji. Tu je naišla na puno razumijevanje i širokogrudnu bratsku pomoć. Posuđen nam je sav potrebni novac da se svetište završi.

16. prosinca 1969. godine bio je već betoniran sav krov. Nad prvom dekom čelikom armiranog betona postavljene su ploče porofina. To je akustično-termo-izolacija, a nad njima armirana mreža s cementnom glazurom od 3 cm. Gornji sloj krova prekriven je viapolom, jednim talijanskim proizvodom, koji je obojen crvenom bojom njemačke proizvodnje.

15. 4. 1970. radovi na krovu su bili pri kraju. Radnici reguliraju krovnu kanalizaciju. Iz lađe je posve uklonjena skela i pojavila se ljepota prostora u svoj njegovoj jednostavnosti. Također se izvode radovi za centralno grijanje.

12. 11. 1970. bila je gotova sva drvenina, vrata i prozori. Na prozore crkve postavljen je poliester. Glavna prednost poliestera je bila u tome što smo dobili prozore u bojama neusporedivo jeftinije nego da se odabralo staklo. Radovi na elektrifikaciji privode se kraju. Oploćava se teren oko crkve. Boji se i premazuje beton i cigla unutar crkve, a podrumske prostorije su već obojene.

Obredi velikog tjedna 1971. godine održavaju se već u novoj crkvi. Vel. Četvrtak, Petak i Uskrsno bdijenje bili su posebni doživljaj. Crkva je bila dupkom puna.

Preostalo je još dovršenje prilaznog stepeništa crkve, što je bilo gotovo neposredno prije posvećenja crkve.

I tako je dočekan veliki dan 8. kolovoza 1971. godine. Okupana suncem zasjala je »ljepotica grada Zagreba« — kako je našu crkvu nazvao biskup Škvorc. Tih dana u Zagrebu se održavao Marijanski kongres. U nedjelju, 8. kolovoza, kad Dominikanski red slavi blagdan svog utemeljitelja Sv. Dominika, obavljena je posveta crkve, i svetište Kraljice sv. krunice otvoreno je za stalno bogoslužje. Posvetu crkve obavio je msgr. Augustin Frotz, pomoćni biskup Kölna uz asistenciju zagrebačkog nadbiskupa msgr. Franje Kuharića i msgr. Celestina Bezmalinovića, dominikanca, hvarskog biskupa. Svečanosti je prisustvovao i msgr. Mijo Škvorc, provincijal Friedrich Qvatmann, zastupnik njemačke provincije i dominikanaca, te brojni svećenici, redovnici, prijatelji, dobročinitelji i vjernici.

Crkva je tog velikog dana započela svoju misiju milosti, postala je dom svih krunićara, njihovo svetište, a na poseban način obiteljski dom župljana Kraljice sv. krunice. Samim posvećenjem nismo je smatrali dovršenom. Preostali su novčani dugovi i planovi njenog poljepšavanja. 5. travnja 1972. godine novi provincijal o. Eugen Bižaca i o. Aurelije Stein putuju u Njemačku, sastaju se s gradonačelnikom Frankfurta, razgovaraju s njemačkim dominikancima i od o. Juliusa Hölschera, priora u Kölnu donose radosnu vijest za sve nas, da nas naš dug prema njihovoj provinciji ne mora previše uznemirivati. Njemačka Dominikanska provincija donosi odluku da nam sav

dug otpiše. Mi smo sa zahvalnošću odahnuli i počeli više misliti na najnužnije što u novoj crkvi nedostaje. I tako je postavljeno zvono u listopadu 1976, krstionica, jaslice, a evo uz veliki jubilej i novi kip Kraljice sv. krunice koji nam je izradila ak. kiparica gospođa Marija Ujević. Sve ove radove izveli smo samodoprinosom vjernika. Kad se oslobodimo duga za kip, pred nama je postavljanje križnog puta, uokvirivanje orgulja, postavljanje još dvaju zvona. A novo vrijeme nosit će nam nove zahtjeve. Naša nova crkva naša je radost, naš ponos. I zato će uvijek biti prema njoj i velika naša ljubav.

Svetište Kraljice sv. krunice

STATISTIČKI PODACI NAŠE ŽUPE OD 2. 5. 1965. DO 1. 1. 1978.

Krštenja:	1965. god.	151 —	od tih	7 odraslih
	1966. god.	240 —		6
	1967. god.	298 —		13
	1968. god.	281 —		2
	1969. god.	288 —		6
	1970. god.	246 —		8
	1971. god.	268 —		—
	1972. god.	306 —		11
	1973. god.	276 —		7
	1974. god.	278 —		6
	1975. god.	255 —		5
	1976. god.	277 —		3
	1977. god.	273 —		10

Prve Pričesti:	1965. god.	100 —	od tih	7 odraslih
	1966. god.	201 —		26
	1967. god.	184 —		23
	1968. god.	135 —		18
	1969. god.	132 —		6
	1970. god.	108 —		8
	1971. god.	123 —		—
	1972. god.	104 —		11
	1973. god.	114 —		33
	1974. god.	141 —		42
	1975. god.	153 —		48
	1976. god.	131 —		36
	1977. god.	122 —		44

Potvrde:	1965. god.	91	1972. god.	57
	1966 god.	137	1973. god.	38
	1967. god.	182	1974. god.	93
	1968. god.	134	1975. god.	115
	1969. god.	49	1975. god.	107
	1970. god.	79	1977. god.	107
	1971. god.	58		

Vjenčanja:	1965. god.	54	1972. god.	118
	1966. god.	104	1973. god.	116
	1967. god.	130	1974. god.	134
	1978. god.	107	1975. god.	100
	1969. god.	97	1976. god.	115
	1970. god.	68	1977. god.	93
	1971. god.	103		

Crkveno pokopano:	1965. god.	90
	1966. god.	116
	1967. god.	104
	1968. god.	124
	1969. god.	133
	1970. god.	141
	1971. god.	120
	1972. god.	167
	1973. god.	138
	1974. god.	150
	1975. god.	125
	1976. god.	131
	1977. god.	146

Iz drugih vjeroispovjesti primljeno je u zajedništvo Rkt. Crkve od osnutka župe do 1978. godine: 9 odraslih osoba.

PRIOROV POZDRAV DR. FRANJI KUHARIĆU, NADBISKUPU ZAGREBAČKOM

Preuzvišeni gospodine nadbiskupe!

Vrlo smo obradovani što ste pored svojih obaveza našli načina da se odazovete našem pozivu pa da počastite naše vjernike i našu samostansku zajednicu sudjelovanjem u proslavi blagdana Kraljice sv. krunice, blagoslovom njezina kipa, koji smo postavili zahvaljujući se njezinu zagovoru za 50 godina postojanja ovog samostana. Nije to dug rok, tek pola stoljeća, ali ipak i mi smo osjetili kao samostanska i kao vjernička zajednica sve tegobe koje je povijest u ovo pola stoljeća zabilježila na društvenom, političkom i crkvenom planu. Željeli bismo da budućnost bude bolja.

Mislimo da nećemo povrijediti skromnost, ako kažemo da se imamo zašto zahvaliti Bogu za sve ono dobro koje je preko nas učinio kroz ovih 50 godina, kako je to bilo prikazano u jučerašnjem i prekjučerašnjem predavanju na ovom mjestu. Trudili smo se da slavimo Boga i da mu služimo propovijedanjem, misionarenjem, katehizacijom, pastoralnim radom, apostolatom pera i tiska. No priznajemo i svoje propuste, pogreške i grijehe, za koje ćemo iskreno pred ovim vjernicima na početku svete Mise moliti od Boga smilovanje i oproštenje.

Ulazimo u novo pedesetgodište dobrom voljom da se oslobađamo svojih slabosti i da sigurnije duhom Evanđelja koracamo prema Cilju.

Neka nas na tom putu prati zagovor naše nebeske Majke Kraljice sv. krunice, čiju pobožnost je Crkva na poseban način povjerila dominikanskom Redu.

Vi ste, Preuzvišeni, veliki štovatelj Marijin i promicatelj pobožnosti svete krunice. Blagoslovite ovaj kip postavljen u ovom njezinu svetištu, da i on bude poticaj vjernicima da molitvom svete krunice razmišljaju, neprestano obnavljaju i produbljuju vjeru u Kristovo utjelovljenje, u Očevu neizmjernu ljubav prema nama, u plodnost Duhovsku, u radosti i žalosti koje su pratile zemaljski život Isusa i Marije, u Kristovu muku, smrt, uskrsnuće, u Njegovu, Marijinu i našu beskrajnu slavu. — Gdje se moli krunica čuva se vjera i životni smisao ispunjen nadom.

Molimo Vas, prinesite nebeskom Ocu Tijelo i Krv njegova Sina kao žrtvu zahvalnicu za sva dobra koja nam je darovao za ovih 50 godina.

I molite ga da nam dade milost da mu vjerno i velikodušno služimo u svojem redovničkom i svećeničkom pozivu, za svoje posvećenje i za dobro ovoga naroda, radi kojega smo pred 50 godina na ovom mjestu sagradili samostan i svetište Kraljice sv. krunice.

Preuzvišeni, dobro nam došli! Mi Vas srdačno i zahvalno pozdravljamo.

Novopostavljeni kip Kraljice sv. krunice

PROPOVIJED MSGR. FRANJE KUHARIĆA, NADBISKUPA ZAGREBAČKOG NA MISI UZ POSVETU KIPA KRALJICE SV. KRUNICE 30. 9. 1978.

Draga braćo i sestre!

Možda se sjećate završne bistričke procesije iz godine 1945. Pred zagrebačkom katedralom propovijedao je blažene uspomene zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac mnoštvu vjernika. Ja sam tada bio bogoslov u zagrebačkoj bogosloviji; pripremali smo se za svećeničko ređenje koje je bilo 15. srpnja. Zapamtio sam tu propovijed gotovo u cijelosti. Nadbiskup je započeo jednim primjerom iz američkih novina. Dobro je da prigodom posvete kipa Majke Božje u ovoj crkvi podsjetim na taj događaj.

Dogodilo se to u New Yorku. Jedna djevojka je napustila dom i odlutala od kuće na ulice velegrada. Majka, dakako, nije mogla biti ravnodušna na odlazak svoje kćeri, nastojala ju je pronaći pod svaku cijenu. Zato je dala izraditi plakat sa svojom slikom. Pod slikom su bile riječi: Vrati se kćeri, majka te još uvijek voli. Plakati su s majčinom slikom visjeli na velikim raskršćima grada New Yorka, a majka se nadala da će kći, kad ugleda njezinu sliku, pročitati natpis i vratiti se kući.

Iz ovog događaja nadbiskup je izveo slijedeću poruku: likovi Majke Božje, među njima i lik Bistričke Gospe, postavljeni su na raskršća svijeta, na putove našega života, i neprestano nas zovu da se vratimo ako lutamo jer nas Majka još uvijek voli.

Marija prethodi dolazak Božji. To je temeljna istina o Mariji. Najčudesniji događaj Božji je utjelovljenje Sina Božjega. Bog se utjelovio; božanska Osoba je uzela našu narav; Bogočovjek je postao suputnik i supatnik čovjeka. To je središnja istina naše vjere.

Bog nije htio doći kao nasilnik u naš svijet; htio je doći prihvaćen od jedne čiste ljubavi, potpuno predane Bogu i Božjim nakanama. Ponudio se i darovao jednoj Slobodi koja je bila savršeno slobodna jer je bila bezgrešna. Na njezinu riječ: »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi« (Lk 1,38), otvaraju se, rekli bismo, vrata neba i vrata zemlje. Vrata neba, da Bog siđe k nama; vrata zemlje, da Bog uđe među nas. Stoga je uvijek Isus s Marijom i Marija s Isusom.

Marija je Majka Božja, Majka utjelovljene Riječi. Njezin Sin je božanska Osoba, a po ljudskoj naravi njezino Čedo. Sveto Pismo, Evanđelje, Novi zavjet stavljaju tu istinu u središte spasenja.

Ako je Bog htio da dođe k nama po Mariji, onda je sigurno htio da i mi dolazimo k njemu jednim, rekao bih, nježnim putem. Taj put je njezino djevičansko materinstvo. U povijesti čovječanstva ona je najljepše stvorenje Božje. Anđeo definira njezinu bit kad je pozdravlja: »Zdravo, milosti puna!« (Lk 1,28).

Milosti puna, znači puna Duha Svetoga. U njezinu savršeno čistom biću nema nesklada. Kao što je utkana u život Isusov, tako je utkana i u život Crkve. Ako ju je Sin Božji nazivao dragom riječi mama, onda je i Crkva tako naziva jer Crkva raste iz Isusa Krista.

Crkva je otajstveni Krist koji stalno djeluje spasiteljski u povijesti. Odnos Crkve prema Mariji jest odnos Krista prema Mariji; ona je duhovna Majka svakog od nas. Zato nas njezin lik podsjeća na odnos djeteta prema majci i odnos majke prema djetetu. Stoga je uvijek narod Božji, mudrošću Duha Svetoga koji djeluje u jednostavnim i poniznim dušama, osjećao potrebu da se okuplja oko Majke, da je štuje i da joj povjerava svoj život. To je psihologija čovjeka.

I ovaj kip postavljen ovdje u crkvi Kraljice sv. krunice, znak je: Majka je tu! Majka živi! Ona živi s Crkvom; ona živi u Crkvi; ona hoda s tim povijesnim mukotrpnim hodom Crkve. I kad god pogledate na ovaj lik što ga je izradila umjetnička ruka, sjetite se: Majka nas još uvijek voli.

Veliki francuski obraćenik Charles Péguy proživio je dugi proces obraćenja. Grupa francuskih intelektualaca sa Sorbone, među kojima je bio i Maritain, njegova žena, Raissa, Židovka, Psichari i Péguy, počela se pod utjecajem Bergsona oslobađati materijalizma koji je zabio čovjeka u zemlju i u samicu svijeta. Naponom ljudskog duha htjeli su probiti samicu materije da bi se susreli s duhovnim stvarnostima, s duhovnim smislom, s božanskim, s vječnim.

Raissa, Maritainova žena, opisuje svoja velika poznanstva i prijateljstva koja su rasla prema autentičnoj katoličkoj vjeri. A Charles Péguy piše jednom prijatelju kako još uvijek ne može moliti Očenaš premda je uzvjerovao u Boga, u Isusa Krista i u Crkvu. On kaže zašto ne može moliti: Kada molim Očenaš, nisam istinit jer u Očenašu molim: BUDI VOLJA TVOJA, a ja još uvijek živim po svojoj volji, još uvijek živim u svom grijehu. Tako se i Augustin dugo borio dok se nije istrgnuo iz svoga grijeha, da bi se onda u punom zanosu susreo s Bogom. I Péguy kaže: Još sam nesposoban moliti Očenaš. Živio je u nevjenčanom braku; njegova djeca nisu bila krštena. Žena se tome suprotstavljala, a on je još uvijek hodao po zemlji. Ali on kaže: Ja mogu moliti Zdravo Marijo. Kad molim Zdravo Marijo, onda sam istinit jer kažem: moli za nas grešnike sada i na času smrti naše. Istinit sam jer kažem da sam grešnik. Ocu nebeskom još ne mogu reći da vršim njegovu volju, da sam ostvario u sebi njegov život. Ali pred Marijom mogu reći da sam grešnik i da ona za mene moli.

Zaista, Marija je velika Posrednica milosti. Kao što Bog dolazi po njezinu srcu i njezinim rukama u svijet, tako nam opet po njezinu srcu daje svoju milost. Gdje je Marija, tu je i Isus; gdje je Marija, tu je i Duh Sveti.

Duh Sveti je došao na Pracrkvu okupljenu oko Marije. I to se neprestano događa.

U svojoj poruci prigodom jubileja u Biskupiji naš Kardinal je s pravom naglasio jednu činjenicu: gdje god se Majka Božja štuje, tu je vjera sačuvana. Kad god oslabi ta iskrena pobožnost prema Majci Božjoj, tu vjera slabi. Koji god su se udaljili od Marije, oslabili su u vjeri. I onda je nastupio doktrinalni liberalizam da se više nema osjetljivosti za istinu, da se počinje vjerovanje krojiti kako se kome svidi kao nekim škarama, da se više nema osjetljivosti za načela te da se i zapovijedi Božje režu; sve se time ruši u jedan moralni laksizam.

Kad se čovjek udalji od Marije događa se raspadanje duše, raspadanje savjesti; onda se udaljuje od Isusa, udaljuje se od Duha Svetoga. A bez Duha Svetoga nema vjere, nema nade ni ljubavi; nema mudrosti života. Bez Duha Svetoga nema ni zajedništva Crkve.

Marija je također veliki dar Božji Crkvi. Ona Crkvu sabire i okuplja.

Središte našeg zajedništva je Isus Krist. On je glava Crkve. Vidljivi predstavnik Isusa Krista na zemlji je Petrov nasljednik; po toj vidljivosti mi smo povezani kao vidljiva zajednica.

Duša Crkve je Duh Sveti. On nas sabire s Istoka i Zapada, sa Sjevera i Juga, da svi osjetimo da smo jedno; jedno u istini, jedno u ljubavi.

Ekleziologija bez Marije je hladna ekleziologija. Naša ekleziologija je topla po Majci. Marija je povezanost među sinovima i kćerima Crkve.

Dominikanci su se osobito u tome isticali što su svoju misijsku djelatnost i svoju evangelizaciju povezivali s Majkom, sa štovanjem Majke Božje. Mi ih pamtimo iz djetinjstva i iz mladosti kao Marijine apostole. A posebna pobožnost kojom su zazivali blagoslov Božji na svoje apostolsko djelovanje bila je molitva krunice. Krunica je molitva poniznih, jednostavnih i malenih. To ne znači da su ti maleni i jednostavni neuki. I oni koji posjeduju veliko znanje, pred Bogom su maleni i ponizni ako su iskreni u vjeri.

Sada blage uspomene Papa Ivan Pavao I. kada se u svojoj prvoj generalnoj audijenciji susreo s oko 15.000 hodočasnika, govorio je o našim temeljnim odnosima prema Bogu, prema samom sebi i prema drugima. Svoj nagovor je završio pozivom na poniznost koja sve obavezuje, jer je zaista samo Bog velik i On uzdiže ponizne.

Krunica je molitva koja nas odgaja u poniznosti i istinitosti. Poniznost je priznanje naše stvarnosti; priznanje istine naše stvorenosti. Božja ljubav nas je izvela iz ništavila u život. A jer smo nemoćni i slabi, grijehom ranjeni, potrebno nam je Božje spasenje. Stav poniznosti je stav otvorenosti duše i srca da se u nas slijevaju Božje energije. Krunica u nama stvara raspoloženje za stav poniznosti.

Kroz krunicu zajedno s Marijom razmišljamo najveće događaje povijesti spasenja: utjelovljenje, muku, smrt i uskrsnuće Isusa Krista. I oni koji ne znaju ni čitati ni pisati, moleći krunicu čitaju i razmatraju Evanđelje.

Svetište Majke Božje u Čenstohovi je duhovno središte cijelog poljskog naroda. U pripremi za proslavu 600-godišnjice štovanja Majke Božje u Čenstohovi odlučili su poljski biskupi da lik Gospe Čenstohovske putuje od župe

do župe. Gospa misionarka, Kraljica Poljske! Za njezin dolazak pripremile su se župe misijama, duhovnom obnovom. Dok kip boravi u župi, župa se moli 24 sata, dan i noć. Putevi kojima Gospin lik prolazi okićeni su na kilometre Gospinim i poljskim zastavicama. Tako prolazi Poljskom duhovna obnova s Marijom.

Jednoga dana su vlasti zaplijenile lik Majke Božje, vratile ga u Čenstohovu. Oko svetišta je postavljena straža da lik ne putuje. I dok je trajalo zarobljeništvo Marijina lika, biskupi su rekli: »Dobro, kad ne putuje lik Marijin, neka putuje uskrsna svijeća i Evanđelje.« Tako su Poljaci opet s velikom svečanošću dočekivali Evanđelje i uskrsnu svijeću.

Molitva krunice je Evanđelje u ruci, i to u poniznosti. Zato treba u obitelji zajednički moliti krunicu. Sva su otajstva krunice izričito sadržana u Evanđelju, osim otajstva »koji je tebe na nebo uzeo« i »koji je tebe na nebu okrunio«, a i ta su uključena u Evanđelje. Korisno je pročitati iz Evanđelja događaj otajstva, razmišljati o njemu i onda pozdraviti Gospu s vijencem od deset Zdravomarija. Možda bi bilo moguće sabrati sve u obitelji, i malene i mlade na tih nekoliko minuta zajedničke molitve.

Ateizacija, ubijanje vjere, gašenje nade u srcima mladih ne događa se toliko u ateističkoj školi koliko u obitelji koja ne moli. Gdje nema razgovora, gdje nema komunikacije, kako se tu mogu produbljivati i učvršćivati odnosi. Zar nisu pokolebani odnosi u obitelji između muža i žene, između roditelja i djece, između brata i sestre? Zar nisu tako pokolebani da se doživljavamo kao stranci, da i djeca bježe iz obitelji poput one djevojke u New Yorku? Kako to da se članovi jedne te iste obitelji udaljuju jedni od drugih i trpe od hladnoće međusobnih odnosa?

Odsutnost Božja jest odsutnost svjetla i topline. Gdje je Bog tu je svjetlost, ljubav, toplina, zajedništvo. Kako može Bog biti djelotvoran u našoj duši ako mu ne otvorimo vrata duše, ako ne molimo. To vrijedi za obitelj, za redovničku zajednicu, za župu, za Crkvu u cjelini. Molitvom se stvara to zajedništvo; molitvom se čuva jedinstvo.

Želimo braći dominikancima da ostvare svoje poslanje u vjernosti svojoj karizmi. Neka budu vjerni nadahnuću iz kojeg su nikli, a to je nadahnuće života i rada sv. Dominika. On je sav gorio od želje da spasava braću. Znao je da je sam po sebi nemoćan i da tu Bog mora biti aktivan. Bio je uvjeren da njegove riječi i njegov studij neće donijeti ploda ako sve to ne bude zaliveno milošću i potkrijepljeno molitvom. Stoga je silno računao s molitvom.

Mi moramo opet naučiti moliti. Povratka nema bez molitve. Ako nas ovaj lik bude podsjećao da nas Majka još uvijek voli, neka nas podsjeća i na to da nema obnove vjere bez molitve.

Stavljam vam na srce da se sada u mjesecu listopadu okupljate na zajedničku molitvu krunice i da tako budete sudionici konklava moleći za sretan izbor novog Svetog Oca. Prije dvadeset godina bio je izabran u listopadskom konklavu Papa Ivan XXIII. Nismo ni slutili da ćemo i ove godine imati listopadski konklave. Nadamo se da će i u tom konklavu biti Bogorodica.

Molimo i za braću dominikance. Kroz pedeset godina su služili ne samo ovom dijelu grada Zagreba nego i cijelom Zagrebu i cijeloj nadbiskupiji. Za sve dobro što su i riječju i djelom i perom učinili ja im zahvaljujem. Ali najviše im zahvaljujem ukoliko su bili sveti, sveti u zavjetu čistoće, sveti u zavjetu siromaštva i poslušnosti. Želim da vjernost zavjetima bude i njihova buduća svetost. To im danas molimo po zagovoru Majke Božje. Amen.

ŽUPNIKOV POZDRAV MSGR. CELESTINU BEZMALINOVIĆU, HVARSKOM BISKUPU, NA POČETKU HODOČASNIČKE MISE

Preuzvišeni gospodine biskupe!

Pripremajući našu jubilarnu proslavu poslali smo plakate i pozivnice župama našega grada, zagrebačke okolice i onima s kojima nas veže kruničarsko prijateljstvo. Pozvali smo i Vas kao prvog i najčasnijeg hodočasnika. Radujemo se što ste se odazvali — i zahvaljujemo!

Naš samostan danas slavi svoj zlatni jubilej. Ovom svečanošću želimo zahvaliti Bogu za sve što je ostvario u srcima i savjestima preko naše prisutnosti i rada iz ovog samostana; želimo moliti oproštenje za naše propuste i preporučiti se za novi niz godina, za budućnost.

U tijeku godina, koje su sad jubilarne, nalazimo i Vašu prisutnost u ovom samostanu i Vaš rad. Kao zagrebački prior posvećeni ste za hvarskog biskupa. Tada ste otišli u novu sredinu, ali ostali ste u uspomeni i srcima vjernika Kolonije, a mi, Vaša redovnička braća ponosimo se s Vama koji kao dominikanac naše provincije nosite biskupsko posvećenje.

Preuzvišeni, ovo je hodočasnička misa. Uz naše župljane danas su ovdje prisutni vjernici susjednih i prigorskih župa te daleke Novske i Jasenovca. Došli su da s nama podijele radost našeg zlatnog jubileja, jer su dionici apostolskog rada zagrebačkog samostana. Oni nose svoje brige i traže pomoć Bogorodice koju kao kruničari časte i ljube. Živimo u burnom vremenu koje nas kovitla, koje nas mami nudeći svoje odgovore na pitanja koja se nameću. Treba nam svima jakosti vjere, pouzdanja u Božju pomoć, mira našim obiteljima.

Zato Vas molimo da preporučite majčinskoj zaštiti naše Gospe Kraljice sv. krunice nas ovdje okupljene i sve one za koje želimo moliti. Živima neka isprosi milost koje najviše trebamo, a našim dragim pokojnima nagradu neba.

PROPOVIJED MSGR. CELESTINA BEZMALINOVIĆA, BISKUPA HVARSKOG, NA HODOČASNIČKOJ MISI NA BLAGDAN KRALJICE SV. KRUNICE 1. 10. 1978.

Braćo svećenici, dragi vjernici i dragi hodočasnici!

Danas slavimo blagdan Kraljice sv. krunice. Slavimo ga na jedan osobit način. Tome ima više razloga.

Ova je crkva posvećena Mariji, Kraljici presvete krunice. U ovoj crkvi postavljen je kip Blažene Djevice Marije, Kraljice sv. krunice, koji je sinoć blagoslovio vaš preuzvišeni nadbiskup. Ove godine dominikanci slave svoj zlatni jubilej, 50 godina otkako su nanovo došli u Zagreb. Kao član dominikanskog Reda, koji sam duže vremena i živio u ovom samostanu, i ja se s dominikancima veselim i čestitam ovaj jubilej. Molit ću da ih Gospodin Bog po zagovoru Blažene Djevice Marije štiti, čuva, i da im ovaj drugi niz godina bude još bolji, sretniji i plodonosniji. Dao Bog da oni koji će slaviti 100. godišnjicu ponovnog dolaska dominikanaca u Zagreb budu mogli ustvrditi kako je Bog bio s njima i kako ih je Bl. Djevica Marija pratila svojim zagovorom i svojim blagoslovom. To im želim čestitajući im ovaj jubilej.

Utemelitelj Dominikanskog reda sv. Dominik rodio se g. 1171., umro je 1221, a 15 godina nakon smrti bio je proglašen svetim. Bio je to čovjek sveta, neporočna života. Zašto je sv. Dominik ustanovio taj Red? Koji mu je bio cilj?

Kada je jednom sv. Dominik prolazio kroz Francusku, zapazio je da je zaražena katarskim krivovjerjem Albigeza. Oni su tvrdili da je Bog stvorio dušu, a da je svijet, pa i ljudsko tijelo od đavla. U svojoj velikoj revnosti i žaru za spas duša prihvatio se je da obrati svoga ugostitelja u Tuluzi i to mu je uspjelo. Ta pobjeda Božje milosti ohrabrila ga je te se odlučio da sav svoj život posveti obraćanju krivovjeraca. Za tu misiju bio je spreman svetošću, apostolskom gorljivošću i znanjem. No brzo je uvidio da je žetva velika, a da bi on sam na tom velikom polju malo mogao učiniti. Zato

je došao na pomisao da osnuje Red koji će imati zadatak da propovijeda pravu Kristovu nauku, kojemu će, dakle, biti cilj obrana i širenje Istine i borba protiv zabluda krivovjerja. Ti propovjednici bit će redovnici, koji će se posvetiti Bogu zavjetima posluha, siromaštva i čistoće, ali će morati biti izobraženi, da bi znalački propovijedali istinu Evanđelja i bili sposobni prihvatiti rasprave s krivovjercima. To je bila novost u katoličkoj Crkvi, jer do tada nije postojao ni jedan Red kojemu bi bio zadatak propovijedati. Dominik je okupio oko sebe 17 sumišljenika i odmah ih je razaslao u Francusku i Španjolsku. Papa Honorije III. je godine 1216. potvrdio njegov Red.

No sama izobrazba, makar kako solidna, nije mogla biti dovoljna za pobjedu Božje riječi. Bila je potrebna i molitva, kontemplacija. Božja istina ne može se širiti bez Boga: vjera se ne može prihvatiti bez poticaja milosti. Potrebna je, dakle, molitva da dođe Njegovo kraljevstvo. Pravi propovjednik je čovjek molitve. »Ako Gospodin ne gradi kuće, uzalud se trude graditelji.« Gospodin rasvjetljuje onoga koji govori, i raspolaže onoga koji sluša da primi istinu. Zato je svaki propovjednik, osobito dominikanac, član propovjedničkog Reda, pozvan da se ustrajno moli. Sv. Dominik je neprestano učio, propovijedao, ali i molio. Za njega je rečeno da je njegov život bio razgovor s Bogom ili govor o Bogu. Po noći je govorio s Bogom, a po danu o Bogu propovijedajući Evanđelje. U sv. Dominiku je najizrazitije označena svrha Reda, ali i sredstva kojima se ta svrha ostvaruje: nauk, život evanđeoskih zavjeta i nadasve molitva. Zato je sv. Toma Akvinski sažeto izrazio što je život jednog dominikanca: Contemplare et contemplata aliis tradere. To znači: živjeti u kontemplaciji Boga i doživljaje te kontemplacije prenositi drugima. Dominikanac mora propovijedati samo što je doživio u dodiru s Bogom.

Osobito mjesto u dominikanskoj duhovnosti ima pobožnost prema Bl. Djevici. Sv. Dominik je stavio svoj Red pod njezino okrilje, a ona je na razne načine pokazala da tu zaštitu prihvaća. Čita se u životopisu sv. Dominika da je imao viđenje rajske slave. No u toj slavi nije vidio ni jednog člana svojeg Reda. To ga je jako rastužilo i rasplaka se. Krist ga zapita želi li vidjeti svoju braću. Pa kad to Dominik potvrdi, Bl. Djevica raskrili svoj plašt i Dominik ugleda pod njezinim plaštem svoju brojnu braću. Sutradan je odmah ispričao ovo viđenje svojoj braći.

Drevni je običaj u Dominikanskom redu da redovnici samostanske zajednice svake večeri pjevaju »Zdravo, Kraljice«. Ali tom pjesmom rastaje se i umirući dominikanac s ovim svijetom želeći u pratnji Gospe preći u susret Kristu. Braća redovnici se okupe oko umirućeg subrata te na koljenima mole svoju nebesku Zaštitnicu da duši njihova subrata »pokaže blagoslovljen plod svoje utrobe«. — Nema dominikanske crkve koja nije posvećena Majci Božjoj ili nema njezina lika. U svim dominikanskim crkvama moli se svagdano sv. krunica sa završnom molitvom »Zdravo, Kraljice«.

Dominikanski red smatra svojom časnom dužnošću da širi pobožnost prema Bl. Djevici molitvom sv. krunice. U tu svrhu služi se raznim oblicima za promicanje te pobožnosti: bratovštinama, »Živom krunicom« i »Vječnom krunicom«. To je usmena i misaona molitva. Njezinu vrijednost potvrđuje Majka Božja ukazanjima u Lurdu i Fatimi pojavljujući se u tim viđenjima

s krunicom u ruci i potičući svijet na molitvu krunice za učvršćenje vjere i obraćenje grešnika. Zato nije nimalo čudno što su pape toliko preporučivali ovu molitvu.

Sjećate se povijesti bitke kod Lepanta. Malobrojna kršćanska flota pobijedila je znatno jaču tursku flotu. Za vrijeme te borbe molio je papa Pio V. krunicu s rimskim narodom. Odjednom je u viđenju vidio pobjedu i sav obradovan odmah to objavio rimskom građanstvu. — Venecijanska vlada objavila je svojoj republici pobjedu kod Lepanta ovim riječima: »Pobijedili smo, ali ne oružjem, ne svojom flotom, ne znanjem i umom naših vojskovođa, već krunicom Bl. Dj. Marije. Krunica je pobijedila, a ne mi.« Povodom te pobjede Pio V. je ustanovio blagdan Majke Božje od pobjede. To je blagdan Ružarice, koji danas slavimo.

Kada su Piju IX. došli brojni hodočasnici, pokazao im je krunicu i rekao: Evo, ovo je najveće blago Vatikana. Htio je time reći: najveće blago što ga posjeduje Vatikan neće koristiti obraćenju grešnika kao što će koristiti evo ova Gospina krunica. — Lav XIII. osobito je cijenio ovu pobožnost i promicao svojim pismima. U jednom pismu kaže: »Braćo, mi znamo koliko je zlo učinilo krivovjerje Kristovoj Crkvi, ali Bog je poslao čovjeka, muža umna, sposobna, čovjeka molitve, koji je s krunicom u ruci molio i suzbio krivovjerje, a to je bio sv. Dominik, čovjek ponizan, čovjek molitve. On i njegovi sinovi obratili su mnoge molitvom svete krunice.« Zato je objavio deset pisama u kojima preporučuje svetu krunicu, a dominikance potiče da krunicu mole i propagiraju. — Ivan XXIII. svagdano je molio sva tri dijela krunice. Blagopokojni papa Pavao VI. malo prije smrti je rekao: »Mi pratimo brojne kongrese koji se održavaju po svijetu i promiču svetu krunicu. Na tim kongresima sudjeluju biskupi, svećenici, redovnici i laici. Ali mi se osobito moramo sjetiti Dominikanskog reda, koji ima dužnost da širi, promiče i moli svetu krunicu.«

Dragi vjernici, rekao bih da se danas krunica manje moli nego nekad, osobito u obitelji. Kao da bi krunica bila samo za stare žene. A ipak, ona je barometar našega kršćanskog života Ako molimo krunicu, produbljujemo svoje vjersko znanje i učvršćujemo svoj vjerski život. Gdje se krunica moli u obitelji, tamo je više obiteljskog zajedništva i mira. Ne možemo reći da nije dobar kršćanin tko ne moli krunicu. Jasno, ona ne obavezuje vjernike kao sv. misa. Ipak ona je veliko obogaćenje kršćanskog života u vjeri, ljubavi i nadi. Pavao VI. ističe da je »krunica poslije svete mise i časoslova jedna od najizvrsnijih i najuspješnijih zajedničkih molitava.«

Molitva je razgovor s Bogom. Krunicom, kao meditativnom molitvom, razgovaramo s Bogom onako kako misli i osjećaji izlaze iz našega srca. Dijete će moliti na jedan način, mladić, djevojka na drugi način. Ali ako ta molitva izlazi iz srca, iz duše, ona će donijeti ploda. Gospodin prima svačiju molitvu.

Kineska je priča kako je neki pastir čuo da postoji Bog, veliki svemogući, pravedni Bog. On mu se ovako molio: »Gospodine Bože, kako bih ja rado bio tvoj sluga. Ja bih svako jutro dolazio k tebi i donosio ti mlijeka i sira, čistio bih tvoje cipile.« Čuo ga neki kršćanin pa mu reče: »Ti huliš na Boga. Bog nema tijela, ne jede ni sira ni mlijeka niti obuje cipele.« Siromah

se prestrašio i pao u očaj. Ali kršćanina prekori neki glas: »Pusti ga neka se moli kako zna; njegova je molitva primljena kod Gospodina, jer moli čistim srcem i željom da vjerno služi Bogu.« — Gospodin će primiti i našu molitvu, ako bude proizlazila iz srca koje mu hoće služiti.

Netko će reći: meni krunica ne odgovara, jer je ona ponavljanje uvijek istih molitava. No krunica to nije. Ona je razmatranje tajnâ spasenja i njihova primjena na naš život. Čovjek je misaono biće, a o čemu bi morao više misliti nego o Bogu, o smislu i sadržaju vremena i vječnosti. Tko nije pokušao tako moliti krunicu, tome se ona nije mogla svidjeti. Ali tko ljubi Majku Božju, taj će rado pokušati da u zajednici s njom razmatra tajne spasenja. Krunica je naš »credo«, naše vjerovanje u obliku molitve.

Krunica je kristocentrična. Ona nas neprestano vodi Isusu, vodi nas Marija, njegova Majka. Kroz ponavljanje »Zravo Marijo« ona je uz nas, ali zato da mi budemo uz Isusa. Krist je centar krunice. Krunica počinje najavom Kristova dolaska. Krist u utrobi svoje Majke posvećuje Ivana u utrobi njegove majke, jer će Ivan biti njegov preteča. Krist se rađa, prikazuje u hramu, kao dječak poučava u hramu. U žalosnim otajstvima Krist se moli Ocu da ga mimoiđe smrt, ali prihvaća Očevu volju; bičevan je, trnovitom krunom izrugan, osuđen, nosi križ, na kojem je razapet umro. U slavnim otajstvima razmatramo njegovo uskrsnuće, uzašašće na nebo, poslanje Duha Svetoga, on uzima na nebo svoju Majku, on je kruni za Kraljicu neba i zemlje. Tako u Kristu slavimo i Mariju. Razmatrajući te divne tajne mi produbljujemo i učvršćujemo svoju vjeru, nadu i ljubav. Zato braćo i sestre, molimo ustrajno svetu krunicu!

Još za vrijeme II. vatikanskog sabora papa Pavao VI. je isticao potrebu molitve, a pri tome je posebno preporučivao molitvu svete krunice. Papa je govorio: Nakon završetka Sabora preuzimamo veliku dužnost da provedemo u djelo ono što je Sabor odredio. Naime, Sabor je odredio da se moramo pred svijetom pokazati ono što jesmo, kršćani, katolici, vjernici koji Boga dajemo drugima. Zatim treba moliti za mir u svijetu. Nadali smo se da će se čovječanstvo opametiti nakon dva krvava rata, da će doći k sebi i da će čuvati mir. Međutim mi danas vidimo kako se tmurni oblaci nadvijaju nad čovječanstvom i mir je uvijek u pogibelji te kao Damoklov mač prijeti čovječanstvu da izbije i treći svjetski rat. Zato moramo moliti svetu krunicu, utjecati se Majci Božjoj.

Još jedan razlog da se molimo: današnje čovječanstvo se gubi, osobito mladež se udaljuje od Boga pa zato više ne voli moliti, pogotovo krunicu. Mi se moramo utjecati Majci Božjoj, da ta mladež uvidi kamo luta i da se vrati Bogu. Potrebna nam je i te kako molitva i pomoć odozgo!

Naša je dužnost moliti, spasavati čovječanstvo. Naša je dužnost, kako reče talijanski književnik Papini, uskrisivati mrtve, ne onako kako je Krist uskrisio Lazara ili sina jedinca u majke, već uskrisivati one koji su duhovno mrtvi, to jest one koji u sebi nemaju Boga, koji ne poznaju Boga ni njegova Evanđelja. Mi, mi smo dužni donijeti Boga tom današnjem naraštaju, da ga uskrisimo, da živi u milosti. Današnje čovječanstvo predaje se užicima, ne mari za duhovno. Nije gladno kruha, ali je gladno nutarnjeg zadovoljstva. Kaže sv. Augustin: Ljudsko srce ne može biti zadovoljno dok ne otpočine u

Bogu. Samo Bog može dati mira duši. Pravi mir ne davaju zabave, ni auta, ni vikendice; daje ga samo Bog. »Mir vam svoj dajem, mir koji vam svijet ne može dati«, kaže Gospodin. Malo dijete na rukama tuđe majke nije sretno, nije zadovoljno, uvijek plače. Ali kad vidi svoju majku, pruža svoje ručice prema njoj i pada joj u zagrljaj. I današnje čovječanstvo može se smiriti samo u Bogu. Sve što mu svijet daje prolazno je, kratkotrajan užitak. Zato sv. Otac papa poručuje, osobito nama svećenicima: gajite, širite po vašim župama zajedničku i pojedinačnu molitvu, osobito širite molitvu svete krunice, koja je toliko moguća kod Boga i Marije, koja može obratiti ljudsko srce. Dajte, širite ovu molitvu, da se ispuni ona Kristova zapovijed: Tražite i naći ćete, molite i dobit ćete, kucajte i otvorit će vam se.

Zato i ja najprije sebi, pa vama, braćo dominikanci, kažem: Širimo ovu pobožnost. Vrlo se dobro sjećam onih godina kada je još postojala samo stara kapela, kako su hodočasnici sa svih strana grada Zagreba dolazili sa svojim barjacima, hodočastili su Kraljici sv. krunice. Braćo dominikanci, svim silama uznastojte da se to obnovi. Pobožnost Kraljici sv. krunice obnovit će vjeru i bit će znak bolje i sretnije budućnosti, što vam od srca želim. Amen.

SADRŽAJ